

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمر الکرما
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

پیامبر اعظم و امام مہدی

مہدی انجمن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پيامبر صلي الله عليه و آله و سلم و امام مهدي (عج)

نويسنده:

مهدي لطفی

ناشر چاپي:

کتاب طه

ناشر دييجيتالي:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امام مهدی (عج)
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۰	سخن ناشر
۱۱	پیش گفتار
۱۴	فصل اول: تبار مهدی (عج)
۱۴	اشاره
۱۶	نام و کنیه حضرت مهدی (عج)
۱۷	شباهت به رسول خدا صلی الله علیه و آله
۱۷	ویژگی های امام مهدی (عج) در حدیث معراج
۲۰	فصل دوم: مقام و سیره فردی حضرت مهدی (عج)
۲۰	مقام مهدی (عج)
۲۲	وارث علم نبوی
۲۴	بخشش و عدالت مهدی (عج)
۲۵	احیاگر دین
۲۶	غیبت مهدی (عج)
۲۸	زهد مهدی (عج)
۲۸	خلق و خوی مهدی (عج)
۲۹	خدا، یاور مهدی (عج)
۳۰	میراث دار خصال پیامبران
۳۱	برقراری عدالت
۳۴	فصل سوم: دوران غیبت
۳۴	اشاره

۳۴	ضرورت اعتقاد به مهدی(عج) در عصر غیبت
۳۵	عشق ورزی به مهدی(عج)
۳۶	فتنه های عصر غیبت
۳۸	فساد در آخرالزمان
۳۹	مؤمنین عصر غیبت
۴۰	حوشا به حال دوست داران مهدی(عج)
۴۱	وظایف منتظران
۴۱	۱. شناخت امام زمان
۴۲	۲. انتظار فرج
۴۳	۳. زمینه سازی برای تعجیل ظهور دولت حق
۴۳	ظهور مهدی(عج)، آرزوی قلبی مردم
۴۴	بهره جستن از نور امام مهدی(عج) در دوران غیبت
۴۵	صفت های یاران مهدی(عج)
۴۷	فصل چهارم: جهان در آستانه ظهور
۴۷	فراگیر شدن ستم و بیداد
۴۹	خروج دجال
۵۱	خروج سفیانی
۵۲	ندای آسمانی
۵۳	قتل و فتنه
۵۴	سلطه بیگانگان بر مسلمانان
۵۶	قیام های دوران ظهور
۵۸	همراهی حضرت عیسی علیه السلام با امام مهدی(عج)
۵۹	بیعت جهانی در مکه
۶۰	ظهور با پرچم و ذوالفقار نبوی
۶۱	فصل پنجم: ویژگی های حکومت مهدوی
۶۱	اشاره

۶۱	رشد علمی و فرهنگی
۶۵	ویژگی های اعتقادی
۶۶	امام مهدی(عج)، بنیان گذار حکومت واحد جهانی
۶۸	امنیت جهانی
۶۹	تمسک همگانی به اهل بیت علیهم السلام
۶۹	حقوق اقلیت ها
۶۹	اصحاب مهدی(عج)
۷۱	سخن پایانی
۷۳	کتاب نامه
۷۷	درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه: لطفی، مهدی

عنوان و نام پدیدآور: پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امام مهدی (عج) / مهدی لطفی؛ تهیه شده در مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما.

مشخصات نشر: قم: کتاب طه، 1387.

مشخصات ظاهری: 67ص.

فروست: با پیامبر؛ 29

شابک: 10000 ریال: X-98-7019-964

یادداشت: کتابنامه: [69] - 71؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: محمد (ص)، پیامبر اسلام، 53 قبل از هجرت - 11ق. -- دیدگاه درباره مهدویت

موضوع: مهدویت -- انتظار -- احادیث

شناسه افزوده: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. مرکز پژوهش های اسلامی

رده بندی کنگره: 2/BP224/ل6پ9 1387

رده بندی دیویی: 297/462

شماره کتابشناسی ملی: 1880578

ص: 1

اشاره

پیامبر و امام مهدی (عج)

با پیامبر: 29

نویسنده: مهدی لطفی

نام ویراستار: حبیب مقیمیتیه کننده: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

ناشر: کتاب طه

چاپ: شریعت

نوبت چاپ: اول زمستان 1387

شمارگان: 3000

بها: 10000 ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

نشانی: قم، بلوار امین، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

پست الکترونیکی: Email: IRC@IRIB.ir

تلفن: 2919670-0251-2915510 دورنگار:

شابک: \ X-98-7019-964ISBN: 964-7019-98-x

ص: 2

پیام آور بزرگ اسلام (ص) که سرآمد آفرینش خداوندی است، الگوی کامل انسان در زندگی فردی و اجتماعی و درس آموز همه فرزندان آدم است. وی چراغ هدایتی است که بر همه تاریخ بشر روشنایی بخشیده و با گفتار و کردار بی مثالش و نیز با سنت هایی که پایه گذارد، برنامه جامع سیر از خاک تا افلاک و از دنیا تا آخرت را ارائه داشت. از این رو جا دارد، همواره به سیره و سخن آن بزرگوار توجهی ویژه شده و روایت هایی نو از آن عرضه گردد.

همکاری مؤسسات مختلف در این عرصه می تواند خود مصداقی از آن چیزی باشد که در سیره پیامبر بزرگ اسلام بر آن تأکید شده و آن همدی و همراهی و همکاری مؤمنان با یکدیگر است. از این رو، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما و مؤسسه فرهنگی طه، انتشار سلسله کتاب های با پیامبر را در دستور کار خود قرار دادند.

مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما

مؤسسه فرهنگی طه

حضرت محمد صلی الله علیه و آله در مدت حیات خویش، در زمینه آخرین جانشین خود، روایت‌های بسیاری با تعبیرهای گوناگون، برای آیندگان به یادگار گذاشته است. این مسئله بیانگر جایگاه ویژه مهدویت نزد آن حضرت است.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله با بیان مسئله انتظار و ارزش آن، امت اسلامی را به امید و حرکت همراه با شناخت راهنمایی می‌کند. با این حال، جامعه اسلامی از سیره و سخنان آن پیامبر رحمت غافل شد و مردم در شناخت و شناساندن امام مهدی (عج) سستی ورزیدند. آنان کار را به جایی رساندند که عده‌ای که خود را عالم دین معرفی می‌کردند، وجود آن حضرت را انکار کردند و در تاریکی و جهالت نوشته‌ها و گفتارهای خود، مردم را از توجه به آن حضرت باز داشتند. اگر مردم از نخستین روزهای غیبت به حال تباہ خود پی می‌بردند و به سوی آن نور خدا توجه می‌کردند، دوران ظلمت، این‌گونه طولانی نمی‌شد. بر اثر روشن نشدن مسائل مهدویت برای مردم، غفلت بر جامعه حکم فرما شد و مسلمانان در دوران غیبت، از یاد حضرت غافل شدند و اگر هم در گفتار از آن حضرت سخن گفتند، در عمل با او مخالفت کردند.

سید بن طاووس به فرزندش وصیت می‌کند:

تو و برادرانت را سفارش می‌کنم به راستی و درستی در معامله با خداوند عزوجل و رسول او و حفظ رعایت آنچه خدا و رسولش درباره ظهور مولای ما مهدی (عج) بیان فرمود و بشارت داد که گفتار و کردار بسیاری از مردم درباره آن حضرت از جنبه‌های گوناگون با عقیده آنان مخالفت دارد. برای مثال بسیار دیده‌ام

که اگر مالی از کسی گم شود با تمام توان برای پیدا کردن آن می کوشند، ولی ندیده ایم در تأخیر ظهور آن حضرت چنین رفتار کنند. (1)

از آنجا که نجات از همان در آید که گرفتاری آمده است، بیان مسائل مربوط به مهدویت از راه رسانه های همگانی می تواند با ایجاد شوق در مردم، مقدمات ظهورش را فراهم آورد تا مردم با شناخت کامل که شرط نخست برای رسیدن به مطلوب است، به درگاه تنها راه روی آورند. بی شک، فعالیت در این راستا، بسیار ضروری و حساس به نظر می رسد.

خداوند در کتاب های پیامبران پیشین بشارتش را داده است و رسول اکرم صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام سال ها پیش از تولد مهدی (عج) و آغاز غیبت او از مسائل گوناگون مهدویت سخن گفته اند. روایت های متواتری نیز که از زبان پیامبر اسلام در موضوع مهدویت نقل شده است، از اهتمام ایشان در بیان مسائل مربوط به مهدویت حکایت می کند.

شاگردان مکتب امامان معصوم علیهم السلام، به پیروی از سیره پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله، از سال ها پیش از آغاز غیبت و تولد حضرت مهدی (عج) به نوشتن آثاری درباره مهدویت و غیبت پرداختند و کتاب هایی به قلم یاران ائمه پیشین در موضوع غیبت پدید آمده است. پس تاریخ تحقیق درباره مهدی (عج) به پیش از تولد آن حضرت بازمی گردد و از آن زمان تاکنون، علمای شیعه و سنی، کتاب های فراوانی را درباره حضرت مهدی (عج) نوشته اند.

نویسنده کتاب در انتظار ققنوس از سی کتاب نام می برد که پیش از تولد امام

ص: 5

1- . سید بن طاووس، برنامه سعادت، ترجمه المحججه، ترجمه: سید محمدباقر گلپایگانی، بی جا، نشر مکتبه المرتضویه، بی تا، ص 190.

مهدی(عج) به بحث درباره مسائل غیبت و مهدی(عج) پرداخته اند. همچنین وی از 59 کتاب مستقل نام می برد که علمای اهل سنت درباره مهدی(عج) نوشته اند.⁽¹⁾

شمار کتاب هایی که پس از غیبت حضرت مهدی(عج) به دست علمای شیعه پدید آمده است، به هزار جلد می رسد.

این پژوهش می کوشد به این مباحث بپردازد: مسئله مهدویت در میان شیعه و دیگر فرقه های اسلامی؛ چالش های دوران غیبت و وظایف منتظران در عصر غیبت؛ سیره فردی و حکومتی حضرت مهدی(عج) و اوضاع فرهنگی و اقتصادی دوران حضرت مهدی(عج) و نشانه های ظهور حضرت مهدی(عج).

ص: 6

1- . ثامر عمیدی، در انتظار ققنوس، قم، مؤسسه امام خمینی رحمه الله، 1384، چ 4، صص 20 - 22.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در محافل و مجالس گوناگون همه ویژگی های امام مهدی (عج) را معرفی کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله بر آن بود چهره روشنی از امام مهدی (عج) ترسیم کند تا همگان در طول تاریخ، مهدی (عج) موعود را به درستی بشناسند و از گرایش به فرقه های دروغین و مدعیان مهدویت نجات یابند. پیامبر، مهدی (عج) را از دودمان پاکان و عترت خویش، پسر فاطمه زهرا علیها السلام و علیمرتضی علیه السلام، از تبار امام حسین علیه السلام، نهمین فرزند امام حسین علیه السلام و آخرین وصی خود معرفی کرده است. پدرش را امام حسن عسکری اعلام کرد؛ او را هم نام خود نامید و در خلق و خوشبیه خود دانست. در این باره به چند روایت اشاره می کنیم:

1. ام سلمه، همسر گرامی رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل می کند: «از پیامبر شنیدم که فرمود: مهدی (عج) از عترت من و از فرزندان فاطمه هست» (1).

2. رسول خدا صلی الله علیه و آله در روایتی دیگر فرمود:

جبرئیل از نزد خدای تعالی به من خبر داد: ای محمد! همانا خدا از بنی هاشم، هفت نفر را

ص: 7

1- . محمدبن طلحه شافعی، مطالب السؤل، بیروت، مؤسسه البلاغ، 1419 هـ - ق، چ 1، ص 313.

برگزید که در گذشته و آینده، نظیرشان را خلق نکرده است. تو یا رسول الله، سرور پیامبران؛ علی بن ابی طالب، وصی تو سرور اوصیا؛ حسن و حسین، دو سبط تو، سیدالاسباط؛ عمویت، حمزه، سیدالشهدا و جعفر، پسرعمویت که در بهشت با فرشتگان پرواز کند، به هر جا که بخواهد. نیز از شماست حضرت قائم که عیسی بن مریم پشت سرش نماز می خواند وقتی که به زمین فرود آید. او از ذریه علی و فاطمه و از نسل حسین است. (1)

3. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله خطاب به حضرت علی علیه السلام فرمود:

یا علی! اگر نماند از دنیا مگر یک روز، خدا آن روز را طولانی کند تا مردی از عترت تو که به او مهدی (عج) می گویند، مالک زمین شود... (2)

4. رسول خدا صلی الله علیه و آله، حضرت مهدی (عج) را نهمین امام از نسل امام حسین علیه السلام معرفی کرد و خطاب به عمار فرمود:

ای عمار! همانا از صلب و نسل فرزندان حسین، نه امام بیاید که نهمین امام از فرزندان حسین از نظر شیعیانش غیبت کند. (3)

5. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله، امامان پس از خود را دوازده نفر و علی علیه السلام را نخستین امام و مهدی (عج) را آخرین امام و وصی خود معرفی کرد و فرمود:

امامان پس از من دوازده نفر هستند. یا علی! تو اولین امامی و آخرین آنها حضرت قائم

ص: 8

1- . محمدبن یعقوب کلینی، کافی، بیروت، دارالاضواء، 1405 هـ - . ق، چ 3، ج 8، ص 42، ح 10.

2- . محمد بن جریر طبری، دلائل الامامه، مطبعه الحیدریه، نجف، ص 250.

3- . علی بن یونس نباطی بیاضی، الصراط المستقیم، نجف، مطبعه الحیدریه، 1384 هـ - . ق، ج 2، ص 118.

است که خدا شرق و غرب دنیا را به دست ایشان فتح کند. (1)

6. پیامبر در حدیث های گوناگونی، اجداد حضرت مهدی (عج) را نام می برد و در نهایت، حضرت مهدی (عج) را آخرین امام و فرزند امام حسن عسکری علیه السلام معرفی می کند. (2)

علامه مجلسی حدیث مفصلی از پیامبر آورده که چنین است:

... همانا خدای تبارک و تعالی در صلب حسن (امام حسن عسکری علیه السلام) نطفه ای پاک و پاکیزه، طاهر و مطهر قرار دهد (و از نسل او به وجود آورد). فردی که راضی شود به ولایت او هر مؤمنی که خدا از او بر ولایت (مهدی (عج))، عهد گرفته است و انکار کند او را هر معاندی. او (مهدی (عج))، امام پاک و متقی و آراسته به کمالات و هادی و مهدی (عج) است. او حکم کند بر عدل و امر کند بر عدل و تصدیق کند خدای تعالی را و خدا او را تصدیق کند... برای او گنج هایی است که نه طلا و نه نقره است، بلکه مرکب های نیکو و زیبا و مردانی است که خدا آنان را از بلاد دور بر گردش جمع کند که به تعداد اهل بدر و 313 نفرند. با او صحیفه ای مختوم است که در آن تعداد و نام و نسب و بلاد یارانش و تمام مشخصات آنها نوشته شده است... (3)

نام و کنیه حضرت مهدی (عج)

پیامبر در حدیث های گوناگونی، مهدی (عج) را هم نام خود و کنیه اش را کنیه خود و خلق و خوی مهدی (عج) را خلق و خوی خود معرفی کرده است. ایشان در حدیثی می فرماید:

در آخرالزمان، مردی از فرزندانم ظهور کند که نامش، نام من و کنیه اش، کنیه من است و

ص: 9

1- . شیخ صدوق، کمال الدین، قم، دارالکتب الاسلامیه، 1395 هـ - . ق، ج 1، ص 298؛ محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، بیروت،

مؤسسه الوفاء، 1404 هـ - . ق، ج 39، ص 229.

2- . قندوزی، ینابیع الموده، قم، منشورات رضی، چ 1، ج 2، باب 76، ص 529.

3- . بحارالانوار، ج 36، صص 207 و 208.

زمین را از عدل و داد پر کند پس از آنکه از جور و ستم پر شود. او همان مهدی (عج) است. (1)

همچنین در حدیث دیگری فرمود: «اسمش، اسم من و خلقش، خلق و خوی من است». (2)

شبهت به رسول خدا صلی الله علیه و آله

پیامبر در بیان خلق و خوی مهدی (عج) فرمود:

اخلاق مهدی (عج) چون اخلاق من و خوی وی چون خوی من است. (3) پدر و مادرم فدای او [مهدی (عج)] باد که شبیه من و شبیه موسی بن عمران است و بر او پیراهن هایی از نور است که از شعاع قدس فروغ می گیرد. (4)

ویژگی های امام مهدی (عج) در حدیث معراج

در معراج آنجا که خدای تبارک و تعالی با بنده اش بی واسطه سخن می گفت و اسرار آینده را برای پیامبرش بیان می کرد، خداوند درباره جانشینان پیامبر و حضرت مهدی (عج) سخن گفت و وعده پیروزی اراده الهی به دست مهدی (عج) را به محمد صلی الله علیه و آله داد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمود:

ص: 10

-
- 1- . شیخ مرتضی حر عاملی، اثبات الهداه، تحقیق: ابوطالب تجلیل، ایران، بی نا، بی تا، ج 3، ص 607، ح 111.
 - 2- . همان، ص 608، ح 117.
 - 3- . بحار الانوار، ج 51، ص 82، ح 23.
 - 4- . همان، ج 36، ص 337. شاید وجه تشبیه حضرت مهدی (عج) به حضرت موسی علیه السلام در پنهان بودن تولد حضرت مهدی (عج) باشد که همچون موسی مخفی بود و بر مادرش آثار حمل آشکار نبود.

چون به معراج رفتم، از آسمان هفتم سدره المنتهی عروج کردم و از سدره المنتهی به پرده و حجابی از نور. پس خدای تعالی مرا خواند و فرمود: ای محمد! با قائم از شما، زمینم را به تسبیح و تهلیل و تقدیس و تکبیر و تمجیدم زنده می‌کنم و زمین را از دشمنانم پاک کنم و اولیای خودم را وارث آن می‌گردانم و به وسیله مهدی (عج) به علم خود زمین و بندگانم را زنده می‌کنم و ذخایر زمین را به مشیت خود بر او آشکار می‌کنم و او را بر اسرار و ضمائم به اراده ام مطلع می‌کنم و با ملایکه ام به یاریش می‌شتابم تا به واسطه او دینم را اعلان و امرم را تنفیذ کنم. پس مهدی (عج) به حق، ولی من و به حق، بنده من است. (1)

در نقلی دیگر آمده است:

... ای محمد! تو بنده من و من پروردگار توام. پس مرا عبادت کن و بر من توکل کن که همانا تو نور من در میان بندگانم و فرستاده من بر خلقم هستی. بهشت را برای پیروان تو آفریدم و برای مخالفان تو دوزخ را فراهم کردم و کرامتم را بر جانشینان تو لازم گرداندم و ثوابم را برای شیعیان تو مقرر ساختم. پس گفتم: جانشینان من که هستند؟ خطاب رسید: نام جانشینان تو بر ساق عرش نوشته شده است. به ساق عرش نگریستم و دوازده نور دیدم. هر نوری در سطری سبز که اولشان علی بن ابی طالب و آخرشان مهدی (عج) امتم بود. پس خطاب رسید: ای محمد! اینان اولیا و دوستان و برگزیدگان من و حجت‌م بر خلقم بعد از تو اند.

... به عزت و جلالم سوگند، به واسطه ایشان، دینم را چیره و کلمه ام را بلند می‌کنم و به وسیله آخرین وصی تو، زمین را از دشمنانم پاک می‌گردانم و مشرق و مغرب زمین را به تملیک او درمی‌آورم و باد را مسخر او می‌کنم و گردن کشان سرسخت را رام او می‌سازم و او را بر نردبان ترقی بالا می‌برم و با لشکریان خود یاری اش می‌کنم و با فرشتگانم به او مدد می‌رسانم تا آنکه دعوتم را آشکار کند و مردمان را بر توحیدم گرد آورد. سپس ملکش را تداوم بخشم و تا روز قیامت، آن را در سلطه اولیای خود قرار دهم. (2)

ص: 11

1- . شیخ صدوق، امالی، بیروت، اعلمی، بی تا، مجلس 92، ح 4، ص 504؛ بحارالانوار، ج 18، باب 3، ص 341، ح 49.

2- . شیخ صدوق، کمال الدین، ترجمه: منصور پهلوان، قم، انتشارات مسجد جمکران، 1384، چ 3، ج 1، ص 481.

از فراز آخر روایت معلوم می شود پس از ظهور حضرت مهدی (عج)، بدی و ستم تا قیامت از عرصه گیتی رخت برمی بندد و ستم کاران نابود می شوند و تا قیام قیامت، عدالت مهدوی بر جهان حکم فرما خواهد بود.

ص: 12

فصل دوم: مقام و سیره فردی حضرت مهدی (عج)

مقام مهدی (عج)

اراده خداوند از خلقت و فرستادن پیامبران و پیام همه آموزه ها و آرمان های پیامبران و امامان به وسیله مهدی (عج) به حقیقت می پیوندد. به وسیله مهدی (عج)، آثار تلاش همه پیامبران و امامان در جامعه دیده خواهد شد. او باید دانشی نامتناهی و قدرت روحی بالایی داشته باشد. مقام مهدی (عج) نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله که اشرف مخلوقات است، به قدری بالاست که آن حضرت، پدر و مادر خود را فدایش می کند و می فرماید:

پدر و مادرم فدای مهدی (عج) باد که او هم نام من و شیبه من و شیبه موسی بن عمران است. برای او پیراهن هایی از نور است که از شعاع قدس فروغمی گیرد. (1)

و در حدیث دیگری، مهدی (عج) را افضل حجج خوانده است:

... خدا از میان مردم، بنی هاشم و از بنی هاشم، من و علی را برگزید و از من و علی، حسن و حسین و بقیه دوازده امام را از نسل حسین برگزید که نهمین آنها ظاهر و باطن حجج و او افضل

ص: 13

1- . بحارالانوار، ج 36، ص 337؛ علی بن محمد خزاز، کفایه الأثر، قم، بیدار، 1401 هـ - ق، ص 158.

با نگاهی به حدیث معراج، مقام مهدی (عج) نزد خدا و رسولش روشن می شود. خداوند در معراج، انوار مقدس امامان معصوم و فاطمه زهرا علیها السلام را به پیامبر نشان داد. حضرت محمد صلی الله علیه و آله درباره جایگاه حضرت مهدی (عج) فرموده است:

نور حجه بن الحسن قائم را در میان انوار آنها دیدم که چون ستاره ای پرفروغ می درخشید. خدای متعال فرمود: این انوار امامان پس از توست و این نور پرفروغ قائم است که حلال و حرام مرا بر روی زمین جاری کند و به واسطه او از دشمنانم انتقام گیرم و او مایه راحتی اولیای من است. (2)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمود: «مهدی (عج)، طاووس اهل بهشت است». (3)

همچنین درباره جایگاه مهدی (عج) می فرماید:

مهدی (عج)، برگزیده خداست و چون ظهور کند، منادی از سوی خدا ندا دهد: آگاه باشید که او برگزیده خداست. پس سخن او را بشنوید و اطاعتش کنید. (4)

ص: 14

-
- 1- محمد بن ابراهیم نعمانی، الغیبه، تهران، مکتبه الصدوق، 1397 هـ - ق، باب 4، ص 67، ح 7؛ بحار الانوار، ج 36، ص 256.
 - 2- بحار الانوار، ج 52، ص 479.
 - 3- علی بن عیسی اربلی، کشف الغمه، بیروت، دارالکتب الاسلامی، بی تا، ج 3، ص 271؛ اثبات الهداه، ج 3، ص 600؛ بحار الانوار، ج 51، ص 90.
 - 4- اثبات الهداه، ج 3، ص 615، ح 158.

انقلاب مهدی(عج)، ده ها انقلاب در یک انقلاب است. مهدی(عج)، متولی انقلاب فرهنگی، تربیتی، روانی و اجتماعی و اقتصادی در جامعه دوران ظهور است و جهانی سازی، به معنای حقیقی خود بر مبنای عدالت، به دست او در جامعه عملی خواهد شد. حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود:

... خدای تعالی به ذوالقرنین تمکین داد و او را بر روی زمین توانا ساخت و اسباب همه چیز را به او عطا کرد و مشرق و مغرب را مستخر او گردانید. خدای تعالی، شیوه و روش او را در قائم از اولاد من جاری خواهد ساخت. (1)

خدای تعالی در توصیف ذوالقرنین می فرماید: «ما به او در روی زمین قدرت و حکومت دادیم و اسباب هر چیزی را در اختیارش گذاشتیم...» (کهف:48) به فرمایش پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، تمام آن اسباب و علوم به امام زمان هم داده می شود. پس حضرت مهدی(عج) را به ذوالقرنین تشبیه می کند. پیامبر در فرازی از خطبه غدیر می فرماید:

خاتم امامان از ما مهدی(عج) است که ظاهرکننده دین و منتقم دشمنان است. آگاه باشید که او برگزیده خداست و وارث هر علمی است و خبردهنده از سوی خداست و بر هر علمی احاطه دارد. او رشید و سدید است. او آخرین حجج الهی است و پس از وی حجتی نیست. حق جز او چیز دیگری نیست و نور جز از سوی او نیست و غالبی بر او نیست. آگاه باشید که او ولیّ خدا در زمین بر خلقش و امین خدا بر سرّ و آشکار اوست. (2)

ص: 15

-
- 1- ابن جمعه حویزی، تفسیر نورالثقلین، قم، انتشارات اسماعیلیان، 1415 هـ - ق، چ 4، ج 3، ص 294، ح 204.
 - 2- لطف الله صافی گلپایگانی، منتخب الأثر، مؤسسه حضرت معصومه علیها السلام، 1419 هـ - ق، چ 1، ص 227.

رسول رحمت در حدیثی دیگر درباره حضرت مهدی (عج) و امامان پیشین می فرماید: «خدا علم و حکمت و فهم مرا به ایشان داده و آنان را از سرشت من آفریده است».(1)

همچنین در روایتی از پیامبر گرامی اسلام، درباره علم مهدی (عج) و ارتباط او با وحی چنین آمده است:

... برای مهدی (عج)، علمی است که چون وقت ظهورش فرا رسد، آن علم ظاهر و منتشر شود. آن علم در نفس مهدی (عج) است و خدای تعالی با وی سخن گوید.(2)

در حدیث های گوناگون، از فضل و علم و مقام جانشینان پس از پیامبر که نخستین آنها علی علیه السلام و آخرین آنها، حضرت مهدی (عج) است، خبر داده شده و بر لزوم اطاعت از آنها تأکید شده است. از جمله پروردگار در حدیثی چنین می فرماید:

... [ای پیامبر!] فضل آنها از فضل تو و حق آنها حق توست و اطاعت از آنها اطاعت از توست و معصیت آنها معصیت توست. آنها امامان هدایت پس از تو هستند... آنها به حق، خزانه دار علم من پس از تو هستند... (3)

ص: 16

-
- 1- . علی حائری، الزام الناصب، بیروت، مؤسسه اعلمی، 1422 هـ. - ق، چ 1، ج 1، ص 189.
 - 2- . بحار الانوار، ج 36، ص 208.
 - 3- . محمد بن حسن صفار، بصائر الدرجات، قم، کتاب خانه آیت الله مرعشی، 1404 هـ. - ق، ص 54، ح 3.

دولت مهدی (عج)، دولت حق است و در دولت حق که بر پایه عدل است، همه گروه های اجتماعی در رفاه و آسایش خواهند بود؛ یعنی عده ای کاخ نشین و برخی محتاج نان شبشان نیستند. نعیم بن حماد در نشانه ها و صفت های مهدی (عج) چنین آورده است: «در مال، بخشنده است؛ با مسکینان، رحیم و مهربان است و درباره کارگزاران بسیار سخت گیر خواهد بود».⁽¹⁾

پیامبر اسلام درباره بخشش مهدی (عج) می فرماید:

مردی نزد مهدی (عج) می آید و عرض می کند: ای مهدی (عج)! به من بخشش کن. پس حضرتش به قدری که بتواند حمل کند، به او می بخشد.⁽²⁾

پیامبر اسلام در روایت دیگری فرمود: مردی به سویی می آید و درخواست کمک می کند. اموال فراوانی نزد حضرت هست. حضرت به خود آن مرد می فرماید: خود [آنچه می خواهی] بردار.⁽³⁾

باید گفت بخشش مهدی (عج) هم بر پایه عدل است. پیامبر فرمود: «او مال را به طور مساوی تقسیم می کند».⁽⁴⁾

ص: 17

-
- 1- . نعیم ابن حماد، الفتن، بی جا، انتشارات مکتبه الحیدریه، 1383 هـ - ق، ج 1، ص 279.
 - 2- . ابن سوره، سنن ترمذی، بیروت، دارالفکر، 1421 هـ - ق، ج 4، ص 100.
 - 3- . بحارالانوار، ج 52، ص 379.
 - 4- . همان، ج 51، ص 82.

به دلیل فراوانی بخشش مهدی(عج)، نیازمندی باقی نمی ماند. او آن قدر می بخشد که شخص بی نیاز شود.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در وصف مهدی(عج) فرمود:

اموال را برابر تقسیم می کند و خدای تعالی دل های امت محمد را از غنا پر می کند و عدالتش ایشان را فرا می گیرد، به گونه ای که منادی به امر حضرت مهدی(عج) ندا می کند: آیا کسی را به مال احتیاج هست؟(1)... و عطیه او گواراست... (2).

احیاگر دین

مهدی(عج)، آخرین ذخیره الهی است. زمانی که ارکان دین رو به زوال است، با ظهور خود دین نبوی را احیا می کند و توحید را در سراسر دنیا حاکم می سازد. در دولت مهدوی، اسلام، مرزهای نهایی خود را درمی نوردد و اسلام، به دین جهانی و قرآن که کامل ترین آموزه های وحی است، به قانوناساسی دنیا تبدیل می شود. بدین ترتیب، تلاش های پیامبران و جانشینان آنان به ثمر می نشیند. پیامبر اسلام می فرماید:

دوازدهمین فرزندم به گونه ای غایب می شود که دیده نمی شود. زمانی فرا می رسد که از اسلام نماند جز نامی و از قرآن جز اثری. در آن هنگام، خدا به وی اذن قیام می دهد. پس او قیام می کند و خدا به وسیله او اسلام را تقویت و از نو تجدید می کند.(3)

ص: 18

1- . محمدباقر مجلسی، مهدی موعود، ترجمه: ارومیه ای، قم، انتشارات مسجد جمکران، 1381، چ 4، ج 1، ص 150.

2- . همان، ج 1، ص 137؛ اثبات الهداه، ج 3، ص 595.

3- . داوود الهامی، آخرین امید، قم، انتشارات مکتب اسلام، 1377، چ 2، ص 281.

همچنین به فاطمه زهرا علیها السلام فرمود:

... خدا در آن هنگام مهدی (عج) را می فرستد. مهدی (عج) دژهای گمراهی را فتح و دل های مرده را زنده می کند و دین را در آخرالزمان استوار می سازد. همان گونه که من در اول زمان، دین را بر پا داشتم و زمین را عدالت و قسط پر می کند پس از آنکه از ستم پر شود. (1)

رسول خدا صلی الله علیه و آله در حدیث دیگری می فرماید:

خدا به واسطه مهدی (عج)، دین را به جامعه باز می گرداند و به دست او فتوحات صورت می گیرد و نماند بر روی زمین مگر کسی که به وحدانیت خدا شهادت دهد. (2)

این روایت ها به روشنی دلالت می کند که روش مهدی (عج) همان روش رسول خدا صلی الله علیه و آله است و برنامه دولتش، ترویج اسلام و تجدید عظمت قرآن خواهد بود. این نخستین گام دولت مهدی (عج) است.

غیبت مهدی (عج)

عبدالله بن عباس از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله نقل می کند که فرمود:

... در صلب حسین، امامانی قرار داد که امر مرا برپا دارند. نهمین آنان قائم اهل بیت من و مهدی (عج) امتم و شبیه ترین مردمان به من از نظر شمایل و گفتار و کردار باشد که پس از غیبت طولانی و حیرتی گمراه کننده ظهور می کند و دین خدا را چیره می گرداند. (3)

غیبت حجت الهی، یکی از اسباب امتحان امت است. رسالت پیامبر، هدایت و نجات امت از گرفتاری در گرداب های گمراهی است. ایشان از

ص: 19

1- . اثبات الهداه، ج 3، ص 592، ح 12.

2- . همان، ج 3، ص 608 .

3- . کمال الدین، ص 484، ح 1.

غیبت دوازدهمین جانشین خویش خبر داد تا امتش در پرتو نور کلمات او، در روزهای غیبت حضرت مهدی (عج)، از گمراهی و گرفتاری در دام های شیطان نجات یابند و فرمود:

مهدی (عج) از فرزندان من است. برای او غیبتی است که به خاطر آن، امت ها دچار حیرت و گمراهی خواهند شد... (1).

در حدیث دیگری که علی علیه السلام راویت کرده است، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، جانشینان پس از خود را نام می برد و می فرماید:

پس جانشینی را امام حسن [عسکری] به فرزندش قائم واگذار می کند. پس امام [مهدی (عج)] از دیده امت غایب می شود تا آن وقت که خدا بخواهد. برای او دو غیبت است که یکی از دیگری طولانی تر است. سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله رو به ما کرد و با صدای بلند فرمود: مراقب باشید. مواظب باشید زمانی که پنجمین فرزند از فرزندان هفتمین وصیمن غایب شود... (2).

رسول خدا صلی الله علیه و آله در بیان دیگری فرمود:

سوگند به خدایی که مرا به حق به رسالت برانگیخت، فرزندم قائم را غیبتی خواهد بود، به گونه ای که بیشتر مردم خواهند گفت: برای خدا در آل محمد صلی الله علیه و آله حاجتی نیست و عده ای در ولادتش شک خواهند کرد. پس هر کس آن زمان را درک کند، به دین و آیین او تمسک جوید و مراقب باشید که شیطان، او را به وسیله شک از امت من بیرون برد، همان گونه که پدرتان را از بهشت بیرون کرد و خدا، شیطان را ولی غیر مؤمنان قرار داده است. (3).

ص: 20

1- . بحار الانوار، ج 51، ص 72، ح 17.

2- . منتخب الأثر، ج 1، باب 8، ح 13، ص 153، به نقل از: کفایه الأثر.

3- . بحار الانوار، ج 51، ص 68؛ کمال الدین، ج 1، ص 51.

در حدیث دیگری، جابر بن عبدالله انصاری از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله پرسید: آیا برای قائم آل محمد صلی الله علیه و آله غیبتی هست؟ پیامبر در پاسخ فرمود: آری، سوگند به پروردگارم که برای او غیبتی است تا خدا با غیبت او، مؤمنان باتقوا و با ایمان را جدا سازد و کافران را هلاک کند. ای جابر! غیبت او امری از خدا و سرّی است از اسرار خدا که سرّ آن بر بندگانش پوشیده شده است [و به سرّ آن آگاه نمی شوند]. جابر! پرهیز کن از این که در این امر شکی به خود راه دهی که شک در امر خدای عزوجل، کفر است. (1)

در این روایت، یکی از حکمت های غیبت حجت خدا، امتحان خلق و بازشناخته شدن مؤمنان استوار از کافران سست بنیاد بیان شده است، ولی علت اصلی غیبت حضرت، از اسرار خداست. تنها باید مراقب بود که طولکشیدن دوران غیبت ما را به شک نیافکند که به کفر می انجامد.

زهد مهدی (عج)

پیامبر اسلام در اوصاف حکومت مهدی (عج) به حدیث فرمود:

خدا یکی از نیکان عترتم [مهدی (عج)] را می فرستد که زمین را از عدل مبارک پر می کند؛ اسلام و قرآن را به وسیله او عزت دهد (2) و در ایام حکومتش، سنگی را روی سنگی قرار ندهد.

جمله آخر، کنایه از زهد و بی اعتنائی حضرت مهدی (عج) به دنیا است.

خلق و خوی مهدی (عج)

خلق و خوی پیامبر اسلام، برترین خلق و خوی نزد خداست. خدا در

ص: 21

1- . کمال الدین، ج 1، باب 25، ص 288، ح 7.

2- . سید بن طاووس علی بن موسی، التشریف بالمنن، اصفهان، مؤسسه صاحب الامر، 1416 هـ. ق، چ 1، ص 265.

ستایش پیامبرش فرمود: «إِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» (1) خلق و خوی مهدی (عج) نیز همان اخلاق پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله است. نبی اسلام در بیان اخلاق مهدی (عج) فرمود: «او شبیه ترین مردم به من از نظر خلقت و اخلاق است...» (2).

در بیان دیگری نیز او را شبیه عیسی بن مریم نامید و فرمود:

... همانا قائم از نسل علی، شبیه ترین مردم به عیسی بن مریم است. خَلْقًا وَ خُلُقًا وَ در سکوت و هیبت... (3).

خدا، یاور مهدی (عج)

در معراج، آنجا که خداوند بزرگ، بی واسطه و بی هیچ حجابی، با حبیبش، محمد صلی الله علیه و آله خاتم پیامبران سخن گفت و از اسرار هستی به او خبر داد، درباره حضرت امام مهدی (عج) به او چنین فرمود:

گنج ها را بر وی آشکار می کنم و به اراده ام، او را بر سرایر و ضمائر آگاه می گردانم و با فرشتگانم، وی را یاری می رسانم تا او امر مرا جاری سازد و دین مرا ابلاغ کند. اوست ولی من و هدایت کننده بندگانم به صدق... (4).

چون خدا اراده کرده است تا او را یاری کند، تمام عالم به خدمتش در می آیند و او را یاری می کنند تا اسلام، دین خدا را در جهان و قرآن، قانون

ص: 22

1- . قلم: 4.

2- . کمال الدین، ج 1، ص 186.

3- . اثبات الهداه، ج 3، ص 225؛ غیبت نعمانی، باب 10، ص 146، ح 4.

4- . صدوق، امالی، ح 1002؛ بحار الانوار، ج 18، ص 304، ح 8.

اساسی دنیا باشد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در این باره فرمود:

... آسمان به برکتش باران بباراند و زمین، تخم های خود را برویاند... (1) در دولت مهدی (عج)، آب زیاد شود و نهرها جاری باشند و زمین خوردنی های فراوان برویاند. (2)

قائم ما مؤید به یاری [خدا] و منصور به رعب است. زمین برای او گنج های خود را آشکار سازد و سلطنتش شرق و غرب جهان را فرا گیرد و خدا به دست او دین خود را بر همه دین ها پیروز سازد... (3)

میراث دار خصال پیامبران

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرموده است:

خدا به وی عنایت کند هر آنچه به پیامبران داده بود و بر مهدی (عج) بیش از پیامبر اعطا کند و او را در این باره بر پیامبران فضیلت دهد. همانا بر قائم از نسل علی، غیبتی چون غیبت یوسف و رجعت عیسی بن مریم باشد... (4)

مهدی (عج) ظهور کند در حالی که عمامه ای بر سر دارد و زره مرا بر تن دارد و ذوالفقار مرا با خود دارد... (5)

ص: 23

- 1- بحار الانوار، ج 51، ص 74.
- 2- ابویوسف شافعی، عقد الدرر، قاهره، مکتبه عالم الفکر، 1399 هـ - ق، ج 1، باب 7، ص 144.
- 3- اثبات الهداه، ج 3، ص 718.
- 4- غیبت نعمانی، باب 4، ص 146، ح 4؛ بحار الانوار، ج 52، ص 225.
- 5- بحار الانوار، ج 52، ص 379، ح 189.

در فرازی از حدیث لوح که خداوند بزرگ آن را به پیامبر داد تا به امت اسلامی برساند، در مورد امام مهدی (عج) آمده است:

جانشینی را پس از امام حسن عسکری به واسطه فرزندش [مهدی (عج)] که رحمه للعالمین است، تمام کنم بر مهدی (عج)، کمال موسی و هیبت عیسی و صبر ایوب باشد... (1)

رسول گرامی اسلام در جای دیگر می فرماید:

... مهدی (عج)، کتاب هایی را از انطاکیه جمع می کند. پس میان اهل شرق و غرب حکم می کند و میان اهل تورات به تورات و میان اهل انجیل به انجیل و میان اهل زبور به زبور و میان اهل فرقان داوری می کند. (2)

برقراری عدالت

خداوند بزرگ در سوره حدید، (3) هدف اصلی رسالت پیامبران و نزول کتاب های آسمانی را برقراری عدل و قسط در جامعه می داند. این هدف و آرمان به مفهوم واقعی خود، به وسیله مهدی (عج) در جامعه انسانی اجرا می شود. در حدیث های گوناگون از پیامبر اسلام به این مطلب اشاره شده است. برای مثال، آن حضرت در بیانی نورانی می فرماید:

امت اسلام به مهدی (عج) پناه می برند، همان گونه که زنبوران عسل به ملکه خویش پناه می برند و مهدی (عج) جامعه را از عدل پر می کند آن گونه که از ستم پر شده بود. این عدل به

ص: 24

1- الزام الناصب، ج 1، ص 197، به نقل از: اعلام الوری.

2- سیدهاشم بحرانی، حلیه الابرار، قم، دارالکتب العلمیه، 1356، ج 2، ص 620.

3- می فرماید: «ما رسولان خود را با دلایل روشن فرستادیم و با آنها کتاب آسمانی و میزان شناسایی حق از باطل و قوانین عادلانه نازل کردیم تا مردم قیام به عدالت کنند...». حدید: 25.

قدری گسترده است که هرگز خونی به ناحق ریخته نشود و خوابیده ای [به ستم] بیدار نشود. (1)

با توجه به مفهوم گسترده عدل که مسائل مادی، معنوی و اعتقادی جامعه را دربرمی گیرد، هرگونه اعتقاد و رفتار خلاف حقیقت، ستم به شمار می رود. در جامعه ای که عدل فراگیر شود، هیچ گونه گناهی نخواهد گرفت؛ زیرا اقتدار حکومت مهدوی تا به آن جاست که پس از گذشت زمانی، همه مردم پای بند به احکام دین می گردند و در نتیجه، بر اثر رشد عقلی و معرفت دینی در جامعه مرتکب گناه نمی شوند. این همان آموزه و هدف نهایی رسالت پیامبران است که در بحث حکومت حضرت مهدی (عج) به آن آموزه ها می پردازیم.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در خطبه تاریخی و با اهمیت ترین خطبه خویش که خطبه غدیر بود، امام مهدی (عج) را «ظاهرکننده دین» و «انتقام گیرنده از ستم کاران» و «یاری کننده دین خدا» معرفی کرد. (2)

رسول خدا صلی الله علیه و آله در بیانی دیگر می فرماید:

چنان عدل را ظاهر کند که زندگان برگشت مردگان را آرزو کنند [تا در دولت عدل مهدی (عج) زندگی کنند] (3)

و به خدا سوگند، مهدی (عج) عدالت را همان گونه که سرما و گرما وارد خانه ها می شود، وارد خانه های مردمان می کند. (4)

ص: 25

1- . سید محمد صدر، تاریخ مابعد الظهور، بیروت، دارالتعارف، 1412 هـ - ق، ص 398.

2- . ابی منصور طبرسی، الاحتجاج، قم، اسوه، 1425 هـ - ق، چ 6، ج 1، ص 154.

3- . هیشمی، مجمع الزوائد، بیروت، دارالکتاب، ج 7، ص 315.

4- . بحارالانوار، ج 51، ص 75.

از این حدیث شریف درمی یابیم که با شیوه و مدیریتی حضرت مهدی (عج)، عدالت در سرتاسر گیتی برقرار می شود و حتی افراد در خانه و سیره فردی خود بر مبنای عدل عمل می کنند. این موضوع از وجود برنامه ریزی و رشد فکری و تربیتی در دوران امام مهدی (عج) حکایت می کند. پیامبر خدا درباره عدل مهدوی فرمود:

خداوند، مردی از بهترین مردان و پاک ترین عترت مرا برمی انگیزد که سرا پا عدل و برکت و پاکی است. از کوچک ترین حق کشی و ستم، چشم نمی پوشاند. از فرمان خدا پیروی می کند و با کسی حسابخویشاوندی ندارد... (1).

ص: 26

1- . سید ابن طاووس، ملاحم، باب 52، ص 132.

از آنجا که غیبت امام دوازدهم بر شیعیان، سخت و دشوار و احتمال دچار شدن آنان در این زمان به حیرت و سرگردانی بسیار بود، پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام پیش از آغاز غیبت، با سخنان نورانی خود، علل غیبت، فتنه های آن و فضیلت ثابت قدمان در آن دوران را گوشزد می کردند. در روایت های فراوانی از پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله به مسائل گوناگون مربوط به دوران غیبت و مسائل فرهنگی و عقیدتی و فتنه های آن پرداخته شده است. حضرت محمد صلی الله علیه و آله در فلسفه غیبت فرمود:

ای جابر! غیبت او امر الهی و سّری از اسرار خداوندی است که سرّش بر بندگان پوشیده شده است. (1)

ضرورت اعتقاد به مهدی (عج) در عصر غیبت

رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید:

قائم از فرزندان من است. مردم را به شریعت و ملت من استوار می سازد و آنان را به کتاب خدای عزوجل فرا می خواند. پس هر کس از او اطاعت کند، مرا اطاعت کرده و هر کس در

ص: 27

ایام غیبتش، او را انکار کند، مرا انکار کرده است. هر کس او را تکذیب کند، مرا تکذیب کرده و هر کس او را تصدیق کند، مرا تصدیق کرده است. به خدا شکایت می کنم از تکذیب کنندگان من در مورد مهدی (عج) و انکار کنندگان سخنم در مورد ایشان و گمراه کنندگان اتمم از طریق مهدی (عج) و ستم کاران به زودی خواهند دانست چه فرجام بدی خواهند داشت. (1)

اعتقاد به مهدی (عج) در این حدیث شریف در کنار اعتقاد به نبوت پیامبر اسلام آمده و انکار آن، انکار نبوت خاتم الانبیا شمرده شده که هم سنگ کفر است. پیداست که به حکم عقل و حکمت الهی، قیام دولت مهدوی که تحقق بخش آرمان همه پیامبران است، باید صورت گیرد. اگر چنین نباشد، دعوت رسولان و فرستادن کتاب های آسمانی، بیهوده خواهد بود؛ زیرا هدف از تمام اینها، برقراری عدل در جهان است.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در حدیث نورانی دیگری فرمود:

اگر نماند از دنیا مگر به قدر یک روز، خدا آن روز را طولانی کند تا مردی از خاندانم ظهور کند و عدالت را بر جهان حاکم سازد. (2)

عشق ورزی به مهدی (عج)

جابر نقل می کند که پیامبر فرمود:

بهشت مشتاق چهار نفر از خاندان من است. خدا آنان را دوست دارد و مرا به دوست داشتن آنان امر کرده است؛ علی بن ابی طالب و حسن، حسین و مهدی (عج)... (3)

ص: 28

1- . اثبات الهداه، ج 3، ص 482.

2- . همان، ص 503، ح 296.

3- . همان، ص 591، ح 7.

دوست داشتن مهدی(عج)، دستور خداست و پیامبر، مأمور به دوستی اوست و این فریضه الهی است. پس باید به او عشق بورزیم؛ که عشق به همه خوبی هاست. حضرت محمد صلی الله علیه و آله در حدیث دیگری می فرماید:

خوشا به حال آن که با مهدی(عج) دیدار کند. خوشا به حال کسی که مهدی(عج) را دوست داشته باشد و به امامتش اعتراف کند.(1)

فتنه های عصر غیبت

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

پیش از برپایی قیامت، فتنه ها چون سیاهی شب تاریک باشد. در آن هنگام، مرد، صبح کند در حالی که مؤمن است و شب کند در حالی که کافر باشد و شب، مؤمن باشد و صبح، کافر شود.(2)

فتنه های دوران غیبت چنان سنگین است که بیشتر افراد از حق روی گردان می شوند و ثابت قدمان بر حق اندکند. پیامبر اسلام فرموده است:

سوگند به خدایی که مرا به رسالت برانگیخت، همانا ثابت قدمان بر امامت او در دوران غیبتش کمیاب تر از کبریت احمر باشند.... (3)

همچنین ایشان در جای دیگری فرمود:

در اعتقاد به امامت مهدی(عج) در دوران غیبت استوار نماند مگر بنده ای که خدا قلبش را

ص: 29

1- . کمال الدین، ج 1، ص 505.

2- . سلیمان بن داوود طیالسی، مسند طیالسی، بیروت، دارالمعرفه، بی تا، ص 108، ح 803.

3- . اثبات الهداه، ج 3، ص 461، ح 107.

به ایمان آزموده است(1)... نماند خانه ای مگر آنکه این فتنه ها به آن داخل شود و نماند مسلمانی مگر آنکه این فتنه ها به شدت به او برخورد کند.(2)

حضرت محمد صلی الله علیه و آله درباره شدت فتنه های آخرالزمان نیز چنین می فرماید:

در آخرالزمان، فتنه ای باشد که مردم از هم جدا شوند (خوبان خالص از ناخالصان جدا شوند)، همان گونه که طلای ناب را در معدن از ناخالصی ها جدا می کنند.(3)

پیامبر اسلام درباره حکم رانی حاکمان گمراه و ستم کار پس از خودش و وظایف مؤمنان فرمود:

در آن برهه همچون اصحاب عیسی بن مریم پایدار باشید که پایداری کردند و به اره بریده شدند و بر چوبه دار کشیده شدند. همانا مرگ در اطاعت خدا از زنده ماندن در معصیت خدا برتر است.(4) در آن ایام، قلب مؤمن در درون خود آب شود، چنان که نمک در آب ذوب می شود؛ زیرا منکرات را می بیند و قدرت جلوگیری و تغییر آن را ندارد. مؤمن در میان آنها با ترس و لرزه راه می رود که اگر حرف بزند، او را می خورند و اگر ساکت شود، دق مرگ می شود.(5)

ص: 30

-
- 1- . منتخب الأثر، فصل 1، باب 8، ح 4.
 - 2- . سلیمان بن اشعث سجستانی، سنن ابی داود، دارالاحیاء السنه النبویه، ج 4، ص 94، ح 4242.
 - 3- . متقی هندی، کنز العمال، بیروت مؤسسه الرساله، ج 14، ص 584، ح 39661.
 - 4- . مجمع الزوائد، ج 5، ص 227.
 - 5- . شیخ مرتضی حر عاملی، وسائل الشیعه، قم، آل البیت، چ 2، 1416 هـ. ق، ج 15، ص 349.

پیامبر اسلام فرموده است:

برای مردمان، زمانی می رسد که انسان، میان ناتوانی و فساد مخیر می شود. هر کس چنین زمانی را درک کند، ناتوانی را بر فساد و تباهی ترجیح می دهد. (1) مرد از همسرش اطاعت می کند، ولی پدر و مادرش را نافرمانی می کند و برای به هلاکت رسانیدن برادرش تلاش می کند و به همسایه اش ستم می کند و پیوند خویشاوندی را قطع می کند و صدای فاجران بلند می شود. (2)

استاد کامل سلیمان درباره این روایت می نویسد:

شاید منظور از بلند شدن صدای فاجران، طنین انداختن صدای خواننده ها و نوازنده ها در فضای ممالک اسلامی باشد و شاید منظور این باشد که دوران، دوران فاجر است و صدای آنها، بلند و صدای مؤمنان، کوتاه است. (3)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله می فرماید:

در آخر امت من، مردانی پیدا شود که زن هایشان همچون مردها بر روی زین سوار شوند، بر میاثر (تشک های نرم) سوار شوند و به مساجد می روند. زنانشان در عین لباس پوشیدن، لخت و عور هستند و بر سرشان چیزی همانند کوهان استران لاغر است. آنها عطر بهشت را نمی شنوند. آنها را لعنت کنید که آنها از رحمت خدا به دور هستند. (4)

ص: 31

1- . کامل سلیمان، روزگار رهایی، ترجمه: علی اکبر مهدی پور، تهران، آفاق، 1381، ج 4، ج 1، ص 703.

2- . بحار الانوار، ج 52، ص 263.

3- . روزگار رهایی، ج 2، ص 739.

4- . صحیح مسلم، مصر، بی نا، 1384 هـ - ق، ج 6، ص 168.

برای مردم زمانی می آید که برای هیچ دین داری دینش سالم نمی ماند جز اینکه از کوهی به کوهی بگریزد و همچون روباه، بچه اش را بردارد و از لانه ای به لانه ای دیگر پناه برد. در چنین زمانی، انسان در تأمین معاش خود ناتوان است، مگر اینکه خدا را به غضب آورد. در چنین برهه ای، هلاکت انسان به دست همسر و فرزندانش صورت می گیرد و اگر زن و فرزندى نداشته باشد، به دست پدر و مادرش کشته می شود. اگر پدر و مادر نیز نداشته باشد، به دست خویشان و همسایگانش هلاک می شود، او را با تنگی معیشت مورد سرزنش قرار می دهند تا خود را به جاهایی وارد کند که موج هلاکت او باشد. (1)

مؤمنین عصر غیبت

امام صادق علیه السلام فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمود که: یا علی بدان که کسانی که یقین ایشان در دینشان بیشتر باشد قومی هستند که در آخرالزمان بیایند. ایشان مرا نمی بینند و حجت خدا هم از ایشان غایب باشد ولی با این وجود بادیدن سیاهی بر روی سفیدی [دیدن احادیث و قرآن] ایمان می آورند. (2)

باز در جمع صحابه فرمود: بعد از شما قومی بیایند که بر یک نفر از آنان اجر پنجاه نفر از شما باشد. گفتند یا رسول الله ما همراه تو در بدر و احد و حنین جنگیدیم و در مورد ما قرآن نازل شد؟! پیامبر فرمود: همانا اگر بر شما می رسید آنچه بر آنها می رسد نمی توانستید همچون آنان استوار و صابر [بر

ص: 32

1- . منتخب الأثر، ص 542.

2- . کمال الدین، ج 1، ص 288، ح 8، باب ما اخبر به النبی.

خوشا به حال دوست داران مهدی (عج)

پیامبر ختمی مرتبت معتقدین به حضرت مهدی در عصر غیبت را ستوده و این استواری بر عقیده و عدم گرایش به انحرافات عقیدتی را بر آنان تبریک گفته و می فرماید:

خوشا به حال کسانی که قائم اهل بیت را درک کنند و قبل از ظهورش به او اقتدا کرده و پیرو او باشند و به امامت او و امامان هدایت قبل از او معتقد باشند و از دشمنانش به سوی خدا تبری جویند. آنان دوستان من و گرامی ترین امتم بر من هستند. (2)

و امام باقر علیه السلام فرمودند:

روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله در جمع یاران دو مرتبه فرمود: خدایا برادرانم را به ملاقات من برسان. پس کسانی که در اطراف پیامبر بودند گفتند: آیا ما برادران تو نیستیم؟ فرمود: نه، شما اصحاب من هستید. برادرانم قومی هستند که در آخرالزمان بیایند و ندیده به من ایمان بیاورند و خدا آنان را به اسم و اسم پدرشان پیش از تولدشان به من معرفی کرده است. استواری آنان بر دینشان سخت تر از دست کشیدن به قتاد [گیاهی پرخوار] در شب ظلمانی باشد و سخت تر از نگه داشتن زغال گداخته ای در دست است. آنان چراغ های درخشانی هستند که خدا آنان را از هر فتنه تاریک نجات دهد. (3) خوشا به حال شکیبایان در غیبت او و ثابت قدمان بر محبت او که خدای تبارک و تعالی در کتابش در وصف آنها فرمود: این قرآن هدایت است

ص: 33

1- بحارالانوار، ج 52، ص 130، باب 22، ح 26.

2- کمال الدین، ج 1، ص 286، ح 3.

3- بصائرالدرجات، ص 84، ح 4؛ بحارالانوار، ج 52، ص 123 به اختصار.

وظایف منتظران

1. شناخت امام زمان

ایمان و پیروی بدون شناخت و معرفت به دست نمی آید و معرفت، زمینه را برای ایمان و پیروی آماده می کند. از این رو، روایت های متواتری در لزوم شناخت امام زمان از پیامبر اسلام رسیده که نشناختن امام زمان را با برابر کفر دانسته است. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرمود:

هر کس بمیرد و امام زمانش را نشناسد، به مرگ جاهلی مرده است. (2) هر کس فرزند مرا در زمان غیبتش انکار کند، به مرگ جاهلی مرده است. (3) مقصود از شناختی که پیامبر اسلام آن را واجب کرده و نداشتن آن را با مرگ جاهلی برابر دانسته، شناخت تمام ویژگی های آن حضرت است. تنها شناخت نام و نسب خانوادگی کافی نیست؛ چون همگان حتی مخالفان امامان، آنان را به نام و نسب و ویژگی های اخلاقی می شناسند و با این حال اهل دوزخ هستند. شناختی که در حدیث نبوی واجب شمرده شده، از دو عنصر تشکیل شده است و در صورت نبود یکی از آنها به دست نمی آید:

الف) شناخت همه ویژگی های امام عصر به همراه اهداف و آرمان های

ص: 34

1- . روزگار رهایی، ج 1، ص 356.

2- . کافی، ج 1، ص 377، ح 3.

3- . کمال الدین، ج 2، ص 412.

ایشان و آشنایی با معارف مکتب اهل بیت علیهم السلام.

ب) در مرحله بعد، اطاعت او را واجب بدانند و در گفتار و رفتار از امام عصرش پیروی کنند. پس او را امام و مقتدای خود بشناسد و در پی به دست آوردن رضایت آن حضرت باشد، به گونه ای که سبب سالم ماندن اعتقاد از شبهه های ملحدان گمراه کننده باشد.

امام باقر علیه السلام در ادامه روایت نبوی می فرماید:

هر کس بمیرد در حالی که به امام زمانش معرفت دارد، تقدّم یا تأخیر در این امر [ظهور حضرت مهدی (عج) و دولت آل محمد] به او آسیب نرساند و هر کس امام زمان خود را بشناسد، همچون کسی است که در خیمه قائم با آن حضرت باشد. (1)

2. انتظار فرج

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود: «برترین اعمالاً-متم، انتظار فرج از درگاه ربوبی است.» (2) انتظار تنها یک حالت و اعتقاد نیست. انتظار، تلاش، حرکت و عمل آفرین است. انتظار؛ یعنی تلاش و زمینه سازی برای ظهور. در روایتی دیگر، پیامبر اسلام، انتظار را برترین جهاد دانسته و فرموده است: «با

فضیلت ترین جهاد امتم، انتظار فرج است.» (3)

ص: 35

1- . کافی، ج 1، ص 372، ح 5.

2- . منتخب الأثر، ص 629.

3- . بحار الانوار، ج 77، ص 143.

انتظار و حرکت با هم هستند؛ چون انتظار، عامل و علت حرکت است و مورد انتظار هرچه مقدس تر و عالی تر باشد، انتظارش، مقدس تر و عالی تر خواهد بود. ارزش افراد به انتظارشان شناخته می شود. از آنجا که تحقق دولت عدل مهدوی، عالی ترین و مقدس ترین آرمان الهی است، پیامبر خاتم، انتظار فرج را برترین کارها و جهاد بیان کرده است.

3. زمینه سازی برای تعجیل ظهور دولت حق

آنچه ضرورت زمینه سازی برای ظهور حضرت مهدی (عج) را آشکار می کند، این روایت پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله است که فرمود: «قومی از مشرق زمین خروج می کنند و مقدمات حکومت و دولت مهدی (عج) را آماده می کنند».

از این روایت چنین برمی آید که دولت امام زمان به مقدماتی نیاز دارد که منتظران باید آن را فراهم آورند و تا زمینه فراهم نشود، ظهور محقق نخواهد شد.

ظهور مهدی (عج)، آرزوی قلبی مردم

منتظر برای رسیدن به هدف باید شوق داشته باشد. وقتی شوق و عشق رسیدن به هدف تحقق یافت، در پی آن، طلب زاییده می شود و هر کس طلب کند، به هدف می رسد. در بیان نورانی پیامبر اسلام چنین آمده است:

مردم [ظهور] مهدی (عج) را آرزو می کنند و در طلبش برمی آیند. پس در آن هنگام، مهدی (عج) با پرچم نبوی از مکه ظاهر می شود. پس دو

رکعت نماز می خواند. بعد از آنکه مردم از ظهورش ناامید شده اند... (1).

ص: 36

با توجه به این حدیث، مهدی (عج) زمانی ظهور می کند که همه مردم او را بخواهند و آمدن او آرزویشان باشد.

بهره جستن از نور امام مهدی (عج) در دوران غیبت

غیبت امام به معنی نبودن او در جامعه نیست، بلکه حضرت از پشت پرده غیبت، پشتیبان هواداران خود است و آنان را در راه رسیدن به هدف های الهی یاری می دهد. حضرت در توقیع شریف فرموده است:

ما در مراعات شما کوتاهی نمی کنیم و شما را فراموش نمی کنیم. اگر نبود حمایت ما، شر و بدی بر شما وارد می شد و دشمنان بر شما چیره می شدند. (1)

جابر بن عبدالله انصاری می گوید: به پیامبر گفتم آیا شیعیان در دوران غیبت از او سود می برند؟ حضرت فرمود:

سوگند به خدایی که مرا به نبوت برانگیخت، شیعیان از نور حضرتش بهره می برند و در روزهای غیبتش از نور ولایتش بهره مند می شوند، مانند بهره گیری مردم از آفتاب پشت ابر... (یعنی هر چند خودش را نمی بینند، ولی به نورش زندگی می کنند)، همان گونه که در روز ابری، مردم آفتاب را نمی بینند، ولی به نور او زندگی می کنند. همان گونه که همه موجودات از نور آفتاب بهره می برند، در دوران غیبت نیز همه موجودات از نورش استفاده می کنند و بی وجودش زندگی امکان پذیر نیست. (2)

خورشید در پشت ابر هم چنان از پرتوافشانی باز نمی ماند. خورشید امامت هم در پس پرده غیبت به تربیت نفوس و پاسداری از دین مشغول است و

ص: 37

1- . طبرسی، احتجاج، ج 2، ص 323.

2- . میرلوحی، کفایه المهدی، قم، دارالتفسیر، 1384، چ 1، ص 460.

توجه غایبانه اش جاری است. مثل او مثل یوسف است که فرمود: «فَعَرَفَهُمْ وَ هُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ» (1).

صفت های یاران مهدی (عج)

یاران مهدی (عج) نشانه هایی دارند که به آنها شناخته می شوند. آنان که می خواهند از یاران حضرت باشند، باید بکوشند خود را به آن صفت ها بیاریند. پیامبر اسلام در وصف یاران حضرت فرمود: «... آنان عابدان شب و شیران روز هستند. قلوبشان چون آهن، محکم و انعطاف ناپذیر است...» (2).

در حدیثی دیگر، یاران حضرت را 313 نفر به تعداد اصحاب بدر می داند و آنان را به گنج های گران قیمت تشبیه می کند (3). پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در حدیث دیگری، دو ویژگی برای یاران حضرت مهدی (عج) بیان می کند که منتظران حضرتش باید در دوران غیبت بکوشند خود را به این دو ویژگی بیاریند تا بتوانند در شمار یاران آن حضرت قرار گیرند. پیامبر اسلام فرمود: «یاران مهدی (عج) در جنگ ها حمله ور و در اطاعت حضرت مهدی (عج) بسیار کوشا هستند» (4).

ص: 38

-
- 1- . یوسف: 58. «حضرت یوسف آنها را می شناخت، در حالی که آنها یوسف را نمی شناختند».
 - 2- . شیخ مفید، الاختصاص، تحقیق: علی اکبر غفاری، قم، جامعه مدرسین، 1425 هـ - ق، چ 7، ص 208.
 - 3- . بحار الانوار، ج 36، ص 207.
 - 4- . کمال الدین، ج 1، باب 24، صص 4 و 5، ح 11.

بنابراین، نشانه یاران حضرت مهدی (عج)، شجاعت و برخورداری از ایمان راسخ و سخت کوشی در اطاعت از آن حضرت است، به گونه ای که در همه کارها هدفشان جلب رضایت حضرت مهدی (عج) باشد.

ص: 39

یکی از نشانه‌هایی که از نزدیک شدن انقلاب عظیم مهدوی حکایت می‌کند؛ فراگیر شدن جور و ستم در سرتاسر جهان است که در برخی روایت‌ها چنین تعبیری به چشم می‌خورد: «جهان را از عدل پر می‌کند پس از آنکه از جور و ستم پر شده باشد».

مردم از جور و ستم به ستوه می‌آیند، در حالی که پناه‌گاهی نمی‌یابند. این از نشانه‌های رخ دادن انقلاب بزرگ بشری است. در برخی روایت‌های نبوی، جزئیات فسادها در آن برهه تاریخ آورده شده است که نمونه‌های آن را بیان می‌کنیم:

1. زمانی بر اتمم بیاید که نماند از قرآن جز نوشتارش و از اسلام جز نامش مردمانی که مسلمان نامیده می‌شوند، از اسلام به دور هستند. ظاهر مساجد، آباداست، ولی از هدایت به دور باشد ... (1)

2. زمانی بر اتمم بیاید که امام جماعت [صالحی] پیدا نکنند که بر او اقتدا

ص: 40

3. چنان بلایی این امت را فرا می‌گیرد که از شدت ستم، در جست و جوی پناه گاهی باشند، ولی هرگز بدان دست نیابند. در این هنگام، خداوند، مردی از اهل بیت را می‌فرستد که زمین را از عدل پر می‌کند، همان گونه که از ستم پر شده بود. (2)

4. در شب معراج، از خدای جل و علا از وقت ظهور حضرت مهدی (عج) پرسیدم. خدای تعالی وحی فرستاد: آن وقت که علم از میان برود و جهل آشکار شود؛ قاریان قرآن زیاد شوند و عمل کنندگان بدان کم شوند؛ قتل شایع شود؛ دانشمندان راستین و هدایت‌گر، کمیاب و دانشمندان گمراهی و جور و فساد، زیاد شوند. مکر زیاد شود و همه به منکر امر و از معروف نهی می‌کنند. مردان به مردان و زنان به زنان اکتفا کنند. امیران، کافر و اولیایشان، فاجر و یارانشان، ستمگر و صاحبان رأی و اندیشه، فاسق شوند... (3)

5. زمانی بر امت بیاید که باطن آنها پست و ظاهرشان نیکو باشد و تظاهر به خوبی کنند برای رسیدن به دنیا... پس دعا کنند و به اجابت نرسد. (4)

ص: 41

1- . احمد بن حنبل شیبانی، مسند احمد، بیروت، دارالفکر، بی تا، ج 6، ص 381؛ کنز العمال، ج 14، ص 213، ح 38442.

2- . اثبات الهداه، ج 3، ص 608 .

3- . منتخب الأثر، ص 528.

4- . همان، ص 530.

خروج دجال در حدیث‌ها و متون دینی شیعه و سنی، از نشانه‌های ظهور شمرده شده است. در روایت‌هایی، مردم را از گرفتار شدن در دام‌های او هشدار داده‌اند و برای او ویژگی‌هایی آمده است. او در سال قحطی و سختی، خروج خواهد کرد. یک چشم در وسط پیشانی‌اش دارد که چون ستاره صبح درخشنده باشد و با صدای خود به آواز بلند به گونه‌ای که همه آفریدگان میان شرق و غرب، صدایش را بشنوند، ندا می‌دهد که به سوی من آید که منم خدایی که همه چیز را آفریده است. در روز نخست، هفتاد هزار نفر از ساحران جن و انس و ابلیس پیرامون او گرد می‌آیند. تمام خوردنی و نوشیدنی‌ها با او خواهد بود... پس بر الاغ سوار می‌شود و شیطان‌ها با آلت‌های لَهو و موسیقی با وی همراه می‌شوند. زنا و لواط و دیگر محرمات را حلال می‌کند، به گونه‌ای که انواع فسق و فجور و بی‌عفتی، زمین را مسخر می‌کند. کسی که عیسی بن مریم پشت سر وی نماز خواهد خواند، او را از میان خواهد برد. (1)

در میان دو چشم وی نوشته شده که او کافر است و هر کس که از عمل دجال بیزار باشد، آن را می‌خواند. (2) سرعتش چون سرعت باران در هوای توفانی است. به سوی قومی می‌آید و آنها را به خود دعوت می‌کند که آنها او

ص: 42

1- . کفایه المهدی، ص 669 به اختصار.

2- . سنن ترمذی، ج 4، ص 101، ح 2242.

را تکذیب می کنند. دجال باز می گردد و اموال آن قوم از میان می رود و صبح می کنند، در حالی که هیچ مالی ندارند. پس دوباره به سوی آن قوم می آید. آن قوم او را تصدیق می کنند و به او می پیوندند. به آسمان امر می کند باران بباراند و به زمین امر می کند گیاه برویاند، به امرش، خرابه، گنج های پنهان خود را ظاهر می کند... (1).

در اینجا باید به دو نکته توجه کنیم:

اول اینکه بیشتر مطالب و صفت هایی که درباره دجال آورده شده، مربوط به مصادر اهل سنت است و در مصادر [اولیه] شیعه جز مطلب اندکی به چشم نمی خورد، ولی حدیث های نقل شده در مصادر عامه و در وصف دجال از حد شمارش فزون است. (2) دوم اینکه اصل داستان خروج دجال در آخرالزمان را نمی توان انکار کرد، ولی باید توجه داشت که آیا دجال، فرد مشخصی است که در آخرالزمان برای گمراهی مردم خروج می کند یا این سخنان کنایه از نوعی فرهنگ و ایدئولوژی است که سبب انحراف مردم از دین و گرایش آنان به فساد و تباهی می شود.

صفت ها و نشانه هایی که برای دجال آمده، به تعبیرهای نمادین و کنایه ای بی شباهت نیست که صفت هایی از نظام فرهنگی، روحی و اقتصادی ضد انسانی و اسلامی حکایت می کند که در آخرالزمان حاکم می شود. برخی

ص: 43

1- . همان، ص 104، ح 2247.

2- . تاریخ الغیبه الکبری، ص 511.

خروج سفیانی

خروج سفیانی نیز از نشانه های حتمی ظهور حضرت مهدی (عج) است. امام رضا علیه السلام فرمود: «آمدن سفیانی یک امر حتمی است.» (2)

چگونگی خروج سفیانی در حدیث های نبوی این گونه آمده است:

فتنه ای میان اهل مشرق رخ می دهد. در این هنگام، سفیانی از صحرای خشکی خروج می کند تا به دمشق برسد. لشکری به سوی مشرق و لشکری دیگر به سوی بغداد می فرستد. بیش از سه هزار نفر را می کشند و به بیش از صد زن تجاوز می کنند. لشکر دومی به مدینه می رسد. پس از سه روز متوجه مکه شوند؛ چون به «بیداء» می رسند، به امر خدا، جبرئیل فرود می آید و پایش را بر زمین می زند زمین آنها را در خود فرو کشد. (3)

در حدیث دیگری از پیامبر اسلام در وصف سفیانی چنین آمده است:

ای علی! ده چیز پیش از قیامت اتفاق می افتد. آیا درباره آن از من نمی پرسی؟ گفت: آری یا رسول الله. فرمود: اختلاف [بین مردم]، و قتل اهل مکه و مدینه، پرچم های سیاه و خروج سفیانی... و مردی از خاندان ما ظهور می کند که میان زمزم و مقام با او بیعت می کنند که نیکان از عراق و ابدال از شام و نجیبان از مصر و مردمانی از یمن به سویش می شتابند. عدد یارانش به تعداد اصحاب بدر است... پس انصار سفیانی در پی ایشان باشند و هدفشان کشتن همان کسی

ص: 44

1- . نک: تاریخ الغیبه الکبری، صص 511 - 517؛ سیدمحمد صدر، تاریخ ما بعد الظهور، بیروت، دارالتعارف، 1412 هـ. ق، ص

139 به بعد؛ آخرین امید، ص 326.

2- . بحار الانوار، ج 52، ص 182.

3- . طبرسی، مجمع البیان، تهران، ناصر خسرو، 1376، چ 5، ج 8، ص 622؛ ذیل آیه 51 سوره سبأ.

است که میان مقام وزمزم با او بیعت شده است. پس به سوی لشکر سفیانی می شتابند و آنان را می کشند... (1).

ندای آسمانی

ندای آسمانی، یکی دیگر از نشانه های ظهور حضرت مهدی (عج) که هم زمان و متصل به ظهور مهدی (عج) رخ می دهد و در حدیث های گوناگون از آن خبر داده شده است. حذیفه می گوید که شنیدم رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

چون وقت ظهور قائم (عج) شود، منادی از آسمان ندا دهد: ای مردم! سلطه ستم گران از شما رفع شد و برترین امت محمد صلی الله علیه و آله امور شما را به دست گرفت. پس به مکه رفته و به او می پیوندند... (2) همچنین فرمود:

چون مهدی (عج) ظهور کند ملکی بر بالای سرش ندا دهد: این مهدی (عج)، خلیفه خداست. از وی پیروی کنید. (3)

پیامبر در روایت دیگری از این راز پرده برداشت و به بیان جایگاه امامت و وضع شیعیان در دوران غیبت پرداخت و فرمود:

خداوند می فرماید: عذاب خواهم کرد هر کسی را که از امامی که از سوی من نیست، پیروی کند، هر چند نیکوکار باشد و رحم خواهم کرد بر بنده ای که از امام عادل که از سوی ماست، پیروی کند، هر چند گنه کار باشد. پس از من فتنه های کور و گمراه کننده ای خواهد بود که هر کس به آن اعتماد کند، در آن گرفتار شود و این در زمان فقدان پنجمین فرزند از فرزند هفتمین فرزند توست. آسمان وزمین بر غیبت او

ص: 45

1- محمد بن جریر طبری، دلائل الامامه، نجف، مطبعه الحیدریه، بی تا، صص 248 و 249.

2- کمال الدین ج 2، ص 468؛ بحار الانوار، ج 52، ص 11.

3- منتخب الأثر، ص 553.

اندوهگین می شوند و چه بسیار مؤمنانی که در تأسف و ناراحتی و حیرانی باشند... پدر و مادرم فدای هم نام و شبیه من و شبیه موسی بن عمران باد. بر او پرتوهایی از نور باشد که از قدس ربوبی شعاع می گیرد. گویا می بینم در حالی که از آمدنش ناامیدند، ندایی [از آسمان] داده می شود که رحمت بر مؤمنان و عذاب بر منافقان. سه ندا به گوش می رسد: اولی در ماه رجب که ندا می دهد: «لعنت خدا بر ظالمان باد.» ندای دوم می گوید: «او به زودی می آید.» در مرتبه سوم، پیکری در نزدیکی خورشید می بیند که ندا می دهد: «همانا خدا فلانی فرزند فلانی را مبعوث کرد که با آمدنش، ستم کاران هلاک می شوند.» در آن هنگام فرج رخ می دهد... (1)

قتل و فتنه

رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید:

در ماه رمضان فریادی شنیده می شود. در ماه شوال، قبیله ها در برابر یکدیگر صف آرایی می کنند. جنگ و جدال در ماه ذی قعدة رخ می دهد. در ماه ذی حجه، حاجیان قتل و غارت می شوند. در ماه محرم خون ها جاری می شود. تو چه می دانی چه محرمی! و هرگز نمی توانی درک کنی، نه هرگز. محرمی که فتنه ها و شورش ها برمی خیزد و انسان ها دسته دسته در هرج و مرج کشته می شوند. آن گاه منادی از آسمان ندا می دهد: «فلانی پسر فلانی مهدی (عج)، قائم آل محمد است. به فرمان او گوش فرا دهید و از او پیروی کنید.» این صدا، صدای جبرئیل است که بامداد روز رهایی در میان آسمان و زمین چنین ندا خواهد کرد. (2)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در جای دیگر می فرماید:

پس از من، چهار فتنه بر شما فرود آید که در اولی خون ها مباح می شود. در دومی خون ها و ثروت ها مباح می شود. در سومی، خون ها و ثروت ها و ناموس ها مباح می شود. در چهارمی، آشوبی کور و کر جهان را مضطرب سازد، چنان که کشتی غول پیکر آب های مجاور را مضطرب می کند. این فتنه، شام را زیر پر می گیرد و عراق را می پوشاند و در جزیره العرب،

ص: 46

1- . منتخب الأثر، صص 523 و 524.

2- . بحار الانوار، ح 51، ص 81؛ كشف الغمه، ج 3، صص 260 و 277.

دست و پا می زند. مردم تلخی حوادث و فشار آشوب را لمس می کنند، چنان که پوست به هنگام دباغی شدن فشار را لمس می کند. کسی قدرت یک کلمه سخن گفتن را نخواهد داشت. این فتنه در نقطه ای آرام نمی یابد، جز پس از آنکه در نقطه ای دیگر بیداد کند. (1)

سلطه بیگانگان بر مسلمانان

پیامبر اسلام در ترسیم این وضع اسف بار و هشدار به امت اسلامی از گرفتار شدن در چنگال بیگانگان، از این فتنه خبر داده و عامل این سلطه را سستی و متحد نبودن مسلمانان بیان کرده است:

نزدیک است که ملت ها برای بردن منابع شما در اطراف شما گرد آیند و مانند گوشت قربانی، منابع شما را میان خود تقسیم کنند. آن روز تعداد شما بسیار زیاد است، ولی همانند خس و خاشاک روی کف سیل هستید (اراده و قدرتی از خود ندارید و با امواج جامعه حرکت می کنید). خداوند، هیبت شما را از دل دشمنانتان بیرون می آورد و سستی و تبلی بر دل شما سایه می افکند. به دنیا علاقه مند می شوید و از مرگ می گریزید. (2)

حضرت محمد صلی الله علیه و آله در بیان دیگری نیز فرمود:

سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، افرادی زمام امور امت را در دست می گیرند که اگر مردم سخن بگویند، آنها را می کشند. اگر ساکت شوند، همه چیز آنها را مباح می شمارند. ثروت آنها را تاراج می کنند؛ به حریم آنها تعدی می کنند؛ خون آنها را می ریزند؛ دل آنها را با ترس و وحشت پر می کنند. آنها را ترسان و لرزان می یابی و جز وحشت و اضطراب در آنها نمی بینی. در آن هنگام، گروهی از شرق و گروهی از غرب می آیند و

ص: 47

1- . الملاحم و الفتن، ص 17.

2- . همان، صص 129 و 166.

سرنوشت آنها را به دست می گیرند. آن روز وای بر ضعیفان امت من از دست آنها... (1).

امروز شاهد سلطه غرب و شرق بر امور مسلمانان هستیم. عامل این سلطه نیز بی لیاقتی حاکمان کشورهای اسلامی است که به جای مبارزه با استعمار، با مردم خود در ستیزند.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله فرموده است: مشرکان، مسلمانان را استخدام می کنند و آنها را در شهرها خرید و فروش می کنند و کسی از افراد صالح و فاسد از آنان بیزاری نمی جوید. این گرفتاری خواهد بود تا همگان ناامید شوند و تصور کنند که دیگر خدا گرفتاری آنان را نمی کند. آن گاه خدا، مردی را از بهترین فرزندان و عترت من برمی انگیزد که سراپا عدل و برکت و پاکی است. از کوچک ترین حق کشی چشم نمی پوشد و خدا به واسطه او، دین و اسلام و قرآن و اهل ایمان را عزیز می کند... (2).

از این روایت چنین برمی آید که مسلمانان، خود، به این سلطه تن می دهند و برای رهایی از آن تلاش نمی کنند. این روایت ها در مقام بیان وضعیت مسلمانان در دوران غیبت است. پیامبر خاتم در حدیث هایی از استواری حق هر چند به صورت کم رنگ در طول قرن ها خبر داد و فرمود:

پیوسته تا قیام قیامت، طایفه ای از امتم به خاطر حق می جنگند و حق را ظاهر و استوار نگه می دارند تا آنکه عیسی بن مریم از آسمان به زمین فرود آید. (3).

ص: 48

1- . منتخب الأثر، ص 537.

2- . الملاحم و الفتن، ص 108.

3- . كشف الغمه، ج 2، باب 4، ص 79.

در این باره، حدیث های گوناگونی از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام رسیده است که به چند نمونه آن اشاره می کنیم.

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله می فرماید:

سه پرچم در یک سال، یک ماه و یک روز خروج می کنند. سفیانی، خراسانی، یمانی که پرچمخالص تر از پرچم یمانی نیست؛ چون او برای حق فرا می خواند. (1)

این سه لشکر در شام با یکدیگر رویه رو می شوند. (2)

این قیام پس از شکست سپاه سفیانی از سپاه خراسانی در عراق است و در هر دو سپاه خراسانی و یمانی، یاران حضرت مهدی (عج) هستند.

استاد کامل سلیمان در معرفی سید حسنی می نویسد:

او سید قریشی، هاشمی و حسنی است که اندکی پیش از قتل نفس زکیه در مکه، هم زمان با روزگاری که سپاه سفیانی در عراق است و هم زمان با ورود سپاه خراسانی از راه قصرشیرین و خائقین به عراق به شهادت می رسد. سید هاشمی، شخصیت ممتاز و بزرگواری است که رسول اکرم صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام او را ستوده اند. (3)

نفس زکیه نیز لقب جوان هاشمی از آل محمد صلی الله علیه و آله است که در میان قوم خود، مقامی بس والا دارد. در آغاز جنبش سفیانی به مدینه پناهنده می شود و دومین گروه از لشکر سفیانی که برای مقابله با دعوت حق و رویارویی با سپاه حضرت بقیه الله به سوی مدینه می روند، او را به شهادت می رسانند. نفس زکیه در مکه، بانگ دادخواهی و دعوت به سوی آل محمد صلی الله علیه و آله را سر می دهد. روز 25 ذی حجه الحرام، او را بدون هیچ گناهی

ص: 49

1- . بحارالانوار، ج 52، ص 210.

2- . همان.

3- . روزگار رهایی، ج 2، ص 1026.

در میان رکن و مقام مظلومانه می کشند. به فاصله 15 روز از این رویداد، قیام جهانی حضرت بقیه الله آغاز می شود. (1)

پیامبر اکرم در این باره می فرماید:

مهدی (عج) خارج نمی شود تا نفس زکیه کشته شود. چون نفس زکیه کشته شود، ساکنان آسمان و زمین بر آنها غضبناک می شوند. آن گاه مهدی (عج) ظهور می کند. (2)

«سید خراسانی، سید حسینی است. سید هاشمی پیش از مراسم بیعت کشته می شود، در حالی که سید خراسانی یک ماه بعد با حضرت بقیه الله بیعت می کند. سید هاشمی (حسنی) و سید خراسانی (حسینی) پرچم هدایت را از شرق ایران به اهتزاز در می آورند. سید هاشمی کشته می شود و سید خراسانی با همه سپاهیان با حضرت بقیه الله بیعت می کند». (3)

رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

گویی دو سید حسنی و حسینی (خراسانی) را با چشم خود می بینم که هر دو آن پرچم هدایت را به اهتزاز در می آورند و سید حسینی (خراسانی)، آن را به امام تسلیم می کند و خود با او بیعت می کند.

پیامبر خدا در حدیث دیگری می فرماید:

پرچم های سیاهی از مشرق به اهتزاز در می آیند و با مردی از اولاد ابوسفیان می جنگند و

ص: 50

1- . الملاحم و الفتن، صص 113 و 148.

2- . روزگار رهایی، ج 2، ص 1067.

3- . همان.

زمینه فرمان برداری از مهدی (عج) را فراهم می کنند. (1)

عبدالله بن مسعود از پیامبر چنین نقل می کند:

ما اهل بیته هستیم که خدا آخرت را برای ما بر دنیا ترجیح داد. همانا پس از من، اهل بیتم، مظلوم و آواره شوند تا آن زمان که پرچم های سیاهی از مشرق زمین ظاهر شود. پس آنان حق را بخواهند، ولی به آنان ندهند. برای بار دوم و سوم، حق خود را بخواهند، ولی به آنان ندهند. پس آنان جنگ کنند و پیروز شوند و حق خود را بگیرند. پس هر کس آن زمان را درک کند، به سوی امامی از اهل بیتم [رهبر آن قیام] بیاید، هر چند با راه رفتن بر روی برف؛ که آن پرچم ها، پرچم هدایت است. پس آنان حق را می گیرند و به مردی از اهل بیتم که هم نام من است، تسلیم می کنند. (2)

پیامبر در حدیثی دیگر، محل خروج این پرچم ها و قیام این مردم را خراسان معرفی می کند (3) و در وصف آنان نیز می فرماید: «قلب های آنها چون آهن محکم و استوار است». (4)

همراهی حضرت عیسی علیه السلام با امام مهدی (عج)

«پس عیسی بن مریم در کنار در شرقی دمشق فرود می آید. یهود به سویش می روند و می گویند: ما اصحاب تو هستیم. پس می گوید: دروغ می گوید. سپس نصارا به سویش می آیند و می گویند: ما اصحاب تو هستیم. پس

ص: 51

1- . الملاحم و الفتن، ص 44.

2- . محمدهادی میلانی، قادتنا کیف نعرفهم، قم، مؤسسه آل البیت، 1415 هـ. ق، چ 1، ج 7، ص 852.

3- . همان، ص 286.

4- . همان، ص 286.

می گوید دروغ می گوید. پس به سوی مسلمانان می آید، در حالی که خلیفه آنان [حضرت مهدی (عج)] با آنان نماز می خواند. پس پشت سر آن امام برای نماز می ایستد و می گوید: رضایت خدا با توست و من به عنوان وزیر برای شما برانگیخته شده ام». (1)

در حدیث دیگری چنین می خوانیم: «مسیح هنگام طلوع صبح نزول می کند. صلیب را می شکنند، خوک را می کشد و دجال را به هلاکت می رساند و اموال قائم را از او پس می گیرد و در پی حضرت عیسی، اصحاب کهف حرکت می کنند و عیسی، وزیر راست حضرت قائم و حاجب و نایب اوست». (2)

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در این باره فرمود:

مهدی (عج) از نسل من است که چون ظهور کند، عیسی بن مریم برای یاری او فرود می آید و پشت سرش نماز می خواند. (3)

بیعت جهانی در مکه

حضرت محمد صلی الله علیه و آله می فرماید: «با مهدی (عج) در میان رکن و مقام بیعت کنند». (4) روزی رسول اکرم صلی الله علیه و آله با علمی که پروردگار به او داده بود، با

ص: 52

-
- 1- . معجم احادیث امام مهدی (عج)، مؤسسه المعارف الاسلامیه، بی جا، 1411 هـ - ق، ج 1، صص 527 و 528.
 - 2- . حلیه الابرار، ج 2، باب 34، ص 620.
 - 3- . امالی صدوق، ص 181، مجلس 39، ح 4.
 - 4- . اثبات الهداه، ج 3، ص 514، ح 356.

آگاهی از وضع مردمان در نسل های گوناگون، آهی کشید و فرمود:

به خدا شکایت می کنم از کسانی که مرا در موضع او (حضرت مهدی(عج)) تکذیب کنند و گفتار مرا در حق او انکار کنند و امت مرا از راه او منحرف سازند. میان رکن و مقام با او بیعت می شود و فتوحات فراوانی به دست او انجام می گیرد که در روی زمین، کسی نمی ماند جز اینکه به یکتایی خدا اعتراف کند و لا اله الا الله بگوید. (1)

ظهور با پرچم و ذوالفقار نبوی

پیامبر اسلام فرمود:

ظهور می کند در حالی که عمامه مرا بر سر و زره مرا در بر دارد و شمشیرم، ذوالفقار را حمایت کرده است و منادی ندا دهد: این مهدی(عج)، خلیفه خداست... (2)

ص: 53

1- . روزگار رهایی، ج 1، ص 79.

2- . مهدیعیج موعود، ج 2، ص 283.

در دولت امام زمان، جامعه از نظر علمی، عقیدتی، اخلاقی و اقتصادی به تکامل می رسد و در پرتو اجرای کامل قوانین الهی، در زمینه های گوناگون رشد چشم گیری خواهد داشت. توجه به ویژگی های حکومتی مهدی(عج) از آن نظر که می تواند در جهت دهی صحیح به جامعه کنونی ما مؤثر باشد، ضروری است؛ چون ما هم می توانیم با الگوگیری از سیرت حضرت، آموزه های حضرت را به کار گیریم.

رشد علمی و فرهنگی

جامعه در دوران حکومت مهدی(عج) به تکامل علمی و فرهنگی دست می یابد و در پی آن به رشد اخلاقی هم آراسته می شود. پسهمة لغزش های اخلاقی از جامعه رخت برمی بندد. پیامبر اسلام درباره رشد علمی دوران حکومت حضرت مهدی(عج) فرمود:

... حتی زنان در درون خانه ها بر مبنای کتاب خدا و سنت نبوی قضاوت کنند. [\(1\)](#) خدا به واسطه مهدی(عج)، زمین را پس از آکنده شدن به ظلمت و ستم، از نور و عدل پر می کند و پس از پر شدن زمین از جهل، آن را از دانش پر می کند. [\(2\)](#)

ص: 54

1- بحارالانوار، ج 52، ص 353.

2- کمال الدین، ج 1، ص 488، باب 24، ح 5.

در دوران حکومت مهدی (عج) و در پی تکامل اخلاقی جامعه و برچیده شدن بساط ستم و شرک، عدالت در جامعه گسترش می یابد و مردم در کمال آسایش و آرامش زندگی می کنند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در ترسیم اوضاع اقتصادی جامعه فرمود:

در دولت مهدی (عج)، امتم در چنان آسایش و نعمتی خواهند بود که مثل آن را هرگز ندیده اند. آسمان باران فراوان می فرستد و زمین نعمت های خود را ظاهر می سازد و برترین میوه ها و نباتات را می رویاند. (1) مهدی (عج) بر کارگزارانش، سخت گیر در مال، بخشنده و با مسکینان، مهربان است. (2)

رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید:

مردم چنان درآمدی خواهند داشت که هیچ کس به دیگری نیازمند نباشد. (3)

مهدی (عج) از نسل علی است که خدا به واسطه او، زمین را به زمین دیگری تبدیل می کند. (4)

مال نزد وی مانند خرمن انباشته باشد. هر مردی به خدمتش بیاید و بگوید: مهدی (عج) به من عطا فرما! می فرماید: بگیر و هر چه بخواهد، به او می دهد. (5) در دولت او اموال به قدری زیاد

ص: 55

1- . اثبات الهداه، ج 3، ص 595.

2- . الفتن، ص 279.

3- . دلایل الامامه، ص 252.

4- . غیبت نعمانی، باب 10، ص 145، ح 4.

5- . کمال الدین، ج 1، باب 23، ص 252، ح 2.

می شود که مرد دنبال کسی می گردد که صدقه ای به او دهد، ولی کسی که مال را به او عرضه می کند، می گوید: من نیازی بدان ندارم. (1)

پیامبر در بیان دیگری می فرماید:

مردم دنبال کسی می گردند که از آنها هدیه ای قبول کند و دنبال کسی باشند که زکات مالشان را از آنها قبول کند، ولی نمی یابند و این به آن جهت است که همه مردم به فضل خدا غنی می شوند. (2)

حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله فرموده است:

در پایان روزگار امت من، خلیفه ای می آید که چون سیل بخشش می کند و آن را نمی شمارد و آن هنگامی است که اسلام با تمام جنبه هایش اجرا شود. (3)

وقتی مهدی (عج) ظاهر شود، خدا از آسمان باران بباراند؛ زمین، گیاهان خود را برویاند؛ (4) آب ها در دولت او زیاد شود؛ نهرها امتداد یابد و زمین چندین برابر محصول دهد. (5)

پیامبر اسلام درباره تکامل اخلاقی و معنوی در دوران مهدوی فرمود:

به واسطه او، همه مردم به طاعت و بندگی خدا می گروند و در اجرای احکام و خشوع به

ص: 56

1- . روزگار رهایی، ج 2، ص 597.

2- . همان، ص 598.

3- . همان، ص 596.

4- . عقد الدرر، باب 7، ص 144.

5- . همان، ص 149.

خدا به وسیله او، باطل و دروغ را نابود می گرداند و شدت زمانه را از میان می برد و به سبب او، ذلت بندگی را از گردن های شما برمی دارد... (2).

امام علی علیه السلام می فرماید: «از پیامبر پرسیدم: مهدی (عج) از خاندان ماست؟ فرمود: آری... و به وسیله ماست که خدا میان مردم الفت و مهربانی را پس از دشمنی برقرار می کند. همان گونه که میان آنها الفت برقرار کرد پس از دشمنی شرک.» (3)

از این روایت چنین برمی آید که امت در پرتو دولت امام مهدی (عج)، هم دل و مهربانند. از سوی دیگر، پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، آسیب مهربان نبودن افراد جامعه را شرک و فتنه و اختلاف های عقیدتی بیان می کند. در دولت مهدوی، با ایجاد توحید و ولایت محوری جامعه، جهانی سازی به معنی واقعی خود به دست خواهد آمد.

پیامبر اسلام درباره رشد اخلاقی آن دوران می فرماید:

در دولت وی، کینه از بین می رود. (4) او گنج های پنهان را استخراج و اموال را میان مردم تقسیم می کند... (5).

ص: 57

-
- 1- روزگار رهایی، ج 2، ص 606.
 - 2- شیخ طوسی، غیبت طوسی، قم، مؤسسه المعارف الاسلامیه، 1425 هـ. ق، چ 3، ص 185، ح 144؛ مهدی عج موعود، ج 1، ص 127.
 - 3- همان، ص 102، به صورت مختصر.
 - 4- تاریخ مابعد الظهور، ص 534.
 - 5- منتخب الأثر، ص 589.

از آنجا که از دیدگاه اسلام، کمال فردی، اجتماعی و مادی و معنوی انسان ها درهم تنیده شده است، سعادت نهایی بشر در تحقق چنین آرمانی است. این مهم نیز تنها در دولت مهدوی تحقق پیدا می کند. جهانی سازی در عرصه اعتقادی در دوران مهدی (عج) در پرتو آموزه های اسلام رخ می دهد.

یکی از ویژگی های دولت مهدوی این است که جهان توحیدمحور شود و جهانی سازی همراه با رواج دین صورت می گیرد. در روایت های گوناگونی از معصومین از تحقق چنین آرمانی در دولت مهدوی خبر داده شده است که نمونه های آن را از زبان پیامبر اسلام می آوریم:

اسلام را در سرتاسر جهان مشرق و مغرب و قبله و جنوب نشر می دهد. (1)

خدا به وسیله او دین را به عرصه اجتماع برمی گرداند و به دست وی فتوحات می کند و کسی بر روی زمین نمی ماند مگر آنکه به توحید معتقد است. (2)

در دولتش، قلب های مردم از پرستش لبریز می شود و عدلش همه را فرا می گیرد. (3) خدا به واسطه او دژهای گمراهی را فتح می کند و قلب های غلف (قلوبی که از شنیدن حق و پیروی از آن کور هستند) را زنده می کند و دین را در آخرالزمان بر پا می کند، همان گونه که من برپا کردم و زمین را از قسط و عدل پر می کند آن گونه که از ستم پر شده بود. (4)

ص: 58

1- . حلیه الابرار، ج 2، ص 620، باب 34.

2- . عقدالدرر، ص 222، باب 9، فصل 3.

3- . غیبت طوسی، ص 179، ح 137.

4- . اثبات الهداه، ج 3، ص 592، ح 12.

سیرت و سنت او سیرت و سنت من است. مردم را بر دین و آیین من به پا خواهد داشت و آنان را به کتاب پروردگارم دعوت می کند. (1)

یکی از کارهای دیگر امام مهدی (عج) برای رسیدن به جامعه دینی، احیای کتاب خدا و سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله است که در طول زمان به فراموشی سپرده شده و جز پوسته ای از آن باقی نمانده است.

پیامبر گرامی اسلام در این باره می فرماید:

... و یأتی علی امتی زمان، لایبقی من الاسلام إلا اسمُهُ ولا من القرآن إلا اسمُهُ فحینئذ یأذن الله تعالی بالخروج، فیظهر الله الإسلام به ویجدده. (2)

زمانی برای امت من فرارسد که از اسلام جز نام و از قرآن جز نقشی باقی نمی ماند. در این هنگام، خداوند بزرگ مرتبه به او اجازه قیام می دهد و اسلام را با او آشکار و تجدید می کند.

امام مهدی (عج)، بنیان گذار حکومت واحد جهانی

در آموزه های اسلامی، اقلیم محوری و نژادمحوری که به عنوان مرزهای جغرافیایی و سیاسی کشورها شناخته می شوند، اعتبار و ارزشی ندارد. اسلام، همه زمین را از آن خدا و وطن انسان می داند و تشکیل حکومت واحد جهانی را در تحقق آرمان واقعی انسان ها یک ضرورت اعلام می کند. شالوده این حکومت جهانی به وسیله پیامبر اسلام بنیان نهاده شد، ولی پس از پیامبر این آرمان به حقیقت نپیوست؛ چون اندیشه های آن روز تحمل آن را نداشت.

ص: 59

1- . کمال الدین، ج 2، ص 411.

2- . سلیمان بن ابراهیم قندوزی، ینابیع الموده، قم، منشورات شریف رضی، چ 1، ج 3، ص 100، به نقل از: ابراهیم شفیع سروستانی، معرفت امام زمان و تکلیف منتظران، ص 310.

امروزه جهانی سازی و حکومت واحد جهانی به عنوان یک ضرورت مطرح شده است و برچیده شدن مرزهای جغرافیایی نیاز امروز بشر به شمار می رود. به همین دلیل، می بینیم که اروپا، مرزهای جغرافیایی خود را برمی دارد.

خداوند بزرگ نیز مهدی(عج) را برای چنین روزی ذخیره کرده است؛ روزی که او آرمان جهانی شدن را که از آرمان های نخستین اسلام است، در جهان عملی سازد. پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله می فرماید:

سوگند به خدایی که مرا برانگیخت تا مژده دهنده اسلام راستین باشم، اگر از عمر دنیا نماند جز یک روز، خداوند همان روز را طولانی کند تا فرزندم مهدی(عج) ظهور کند و عیسی با او به زمین آید و پشت سرش نماز گزارد. آن گاه زمین با نور خدا روشن می شود و حکومت (جهانی) مهدی(عج)، شرق و غرب جهان را فرا می گیرد.(1) گسترش عدالت که هدف اصلی بعثت پیامبران و ارسال کتاب های آسمانی است، در دوران مهدی(عج) تحقق می یابد. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

مهدی(عج) تمام اموالی را که از صاحبانش به ستم غصب شده است، به صاحبانش برمی گرداند و حتی اگر زیر دندان کسی باشد، آن را به صاحبش برمی گرداند.(2)

با توجه به بیان کنایی پیامبر، هیچ ستمی در جهان باقی نمی ماند و دولت واحد جهانی بر محور عدل فراگیر می شود. در جهانی سازی مهدوی، این گونه نیست که فقط سود افراد یا گروه ویژه ای در نظر گرفته شود. پیامبر اسلام فرمود:

ص: 60

1- . کمال الدین، ج 1، ص 280.

2- . القول المختصر، باب 3، ج 47، ص 25 به صورت مرسل.

در ظهور مهدی(عج) همه اهل آسمان و زمین و پرندگان و وحوش و ماهیان دریا خوش حال می شوند... (1).

امنیت جهانی

پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله در حدیثی از خدای عزوجل می فرماید:

به واسطه مهدی(عج)، زمین را از وجود دشمنانم پاک می کنم و شرق تا غرب جهان را زیر سلطه او در می آورم... مهدی(عج) دعوتم را آشکار می سازد و مردمان را بر توحید گرد می آورد و مُلکش را تا آخر جهان، در میان اولیایم تداوم می بخشم! (2)

رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: از کرم و برکت مهدی(عج)، امنیت، شرق و غرب جهان را فرا می گیرد، به گونه ای که حیوانات هم با هم رفیق می شوند. شیر با گوسفند و گرگ با گوسفند همراه می شود و کودکان با مارها بازی می کنند... (3)

این سخن پیامبر، بیان کنایی و رمزی است که از برقراری عدالت مهدوی حکایت می کند. امنیت چنان در دولت مهدی(عج) فراگیر است که پیامبر اسلام در این زمینه می فرماید: «[در دولت وی] خونی ریخته نشود و خوابیده ای به [ستم] بیدار نشود». (4)

ص: 61

-
- 1- . منتخب الأثر، ص 589.
 - 2- . کمال الدین، ج 1، ص 481.
 - 3- . معجم احادیث امام مهدی(عج)، تألیف و نشر: مؤسسه المعارف الاسلامیه، 1411 هـ - . ق، ج 1، ص 531.
 - 4- . شیخ طوسی، امالی، قم، انتشارات دارالثقافه، سال 1414 هـ - . ق، ص 352.

بر اساس دستور قرآن، شایسته است انسان‌ها برای دوری از گمراهی، به ریسمان الهی که همان اهل بیت علیهم السلام هستند، چنگ بزنند. چون آدمیان از اجرای دستور سر باز زدند، این اختلاف و فتنه در جامعه اسلامی فراگیر شد. با این حال، مایه امیدواری است که این آرمان قرآنی در دولت مهدی (عج) تحقق خواهد یافت. پس پیامبر اسلام فرمود: «مصیبت اهل بیت من در هنگام قیام قائم از میان می‌رود و مخالفینشان ذلیل و ثناگویشان بسیار می‌شوند».⁽¹⁾

حقوق اقلیت‌ها

سیدهاشم بحرانی در حدیثی از حضرت محمد صلی الله علیه و آله می‌فرماید:

پس مهدی (عج)، کتاب‌های آسمانی را از انطاکیه بیرون می‌آورد و میان اهل مشرق و مغرب حکم می‌کند. میان اهل تورات به تورات و اهل انجیل به انجیل و اهل زبور به زبور و اهل قرآن به قرآن قضاوت می‌کند...⁽²⁾

اصحاب مهدی (عج)

رسول خدا درباره شمار یاران آن حضرت فرمود:

یا علی! وقتی که قائم ما خروج کرد، سیصد و سیزده نفر مرد که به قدر عدد اصحاب بدر باشند، بر گردش جمع می‌شوند...⁽³⁾

ص: 62

1- . همان.

2- . حلیه الابرار، ج 2، ص 620 .

3- . مهدی موعود، ج 2، ص 172.

برای مهدی(عج) خزینه هایی است نه از طلا و نقره، بلکه... آنان مردان نام داری اند که علامت و سیمای ایمان از صورتشان پیداست که خدای تعالی آنها را از شهرهای دور برای آن حضرت جمع می کند که سیصد و سیزده نفر باشند... ایشان در طاعت او سخت کوش هستند. [\(1\)](#)

ایشان در وصف محبان و معتقدان به ولایت ائمه و مهدی(عج) می فرماید:

... مهدی(عج)، آنان را از هلاکت نجات می دهد و بهشت را بر آنان می گشاید. مثل آنها در روی زمین، مثل مشکى است که بویش فضا را معطر می کند و هرگز تغییر نمی کند و مثلشان در آسمان مثل ماهنورانی است که هرگز خاموش نمی شود. [\(2\)](#)

از این حدیث چنین بر می آید که اصحاب و یاران مهدی، مشعل های هدایت در جامعه هستند که به نور آنان، مردم به جاده مستقیم راهنمایی می شوند و عطرشان فضای جامعه را از بوی خوش معنویت سرشار می سازد. از سوی دیگر، ایشان در راه و طاعت مولای شان سخت کوشند.

ص: 63

1- همان، شیخ صدوق، عیون الاخبار، نجف، مطبعه الحیدریه، 1390 هـ - ق، ج 1، باب 6، ح 29، ص 51.

2- عیون الاخبار، ج 1، ص 52.

از آنجا که مهدویت تنها راه فراروی انسان معاصر و آخرین کشتی نجات در جهان پر آشوب است، موضوع مهدویت باید در رأس همه برنامه ها و فعالیت های فرهنگی در رسانه ها قرار گیرد. عظمت و اهمیت بحث درباره مسائل مهدوی در عظمت و جایگاه امام مهدی (عج) ریشه دارد. هر قدر جوامع در نزدیک شدن به آرمان های دولت مهدوی تلاش کنند، به همان اندازه به همای سعادت نزدیک شده اند.

در این راستا رسانه های ملی، نقش مهمی دارند. رسانه ها می توانند با گشودن دریچه های معرفت به آرمان های آن امام و آگاه کردن جامعه های اسلامی و نشان دادن تنها راه نجات، ما را به جامعه آرمانی و مدینه فاضله مهدوی نزدیک کنند. ایجاد شوق عمومی در جامعه از شرایط اساسی تحقق ظهور به شمار می رود.

رسانه ها باید با تبیین مسائل مهدوی، شبهه های شیطانی دجالان زمان را که می خواهند در دوران غیبت، ناخدای کشتی ایمان را در دام های گمراهی گرفتار سازند، از ساحت ایمان، دور و از نفوذ افکار انحرافی به مرز کشور ایمان جلوگیری کنند.

رسانه ها می توانند با بازکاوی ظرفیت ها و ضرورت های مسائل مهدوی، شناخت عمیقی در تبار سلمان ایجاد کنند تا با برداشتن گام های بلند و پرصلابت، شرایط ظهورش را نزدیک سازند.

از سوی دیگر، با توجه به ظرفیت ها و قابلیت های نامحدود مهدوی برای کار فرهنگی، هنری و اعتقادی، باید میدان مناسب کار را برای برنامه سازان فراهم آورند. بنابراین، رسانه ها می توانند با تدوین برنامه هایی درباره مسائل گوناگون مهدویت، همچون صفت های یاران، وظایف منتظران، سیره اخلاقی، مدیریتی، سیاسی و اقتصادی حضرت مهدی؛ راهکارهای دولت مهدوی در ساختن مدینه فاضله؛ آسیب های پرداختن نادرست به مسائل مهدویت و پی آمدهای فرخنده اعتقاد به مهدویت؛ تشریف یافتگان و سیمای مهدی در قرآن و حدیث در تبیین مسائل مهدوی قدم بردارند. این گونه برنامه ها می تواند از جنبه های گوناگون، سودمند باشد.

1. ابن حماد، نصیر، الملاحم الفتن، بی جا، انتشارات مکتبه الحیدریه، چاپ اول، 1383.
2. ابن عربی، محیی الدین، الفتوحات المکیه الحیدریه، بیروت، دار احیاء التراث العربی، بی تا.
3. اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه، بیروت، دارالکتب الاسلامی، بی تا.
4. الهامی، داوود، آخرین امید، قم، انتشارات مکتب اسلام، چاپ دوم، 1377.
5. بحرانی، سیدهاشم، حلیه الابرار، قم، دارالکتب العلمیه، 1356.
6. بیاضی، علی بن یونس، الصراط المستقیم، نجف، حیدریه، 1384 هـ - ق.
7. حائری یزدی، علی، الزام الناصب، بیروت، چاپ اول، اعلامی، 1422 هـ - ق.
8. حر عاملی، شیخ مرتضی، اثبات الهداه، تحقیق: ابوطالب تجلیل، ایران، بی تا، بی نا، بی تا.
9. -----، وسائل الشیعه، قم، آل البیت، 1416 هـ - ق.
10. حویزی، ابن جمعه، تفسیر نورالثقلین، قم، اسماعیلیان، چاپ چهارم، 1415 هـ - ق.
11. سلیمان بن اشعث، سجستانی (ابی داوود)، سنن ابی داود، بیروت، دار الاحیاء السنه النبویه، بی تا.
12. سنن ترمذی، ابن سوره، سنن ترمذی، بیروت، دارالفکر، 1421 هـ - ق.
13. سید بن طاووس، الملاحم، بیروت، اعلامی، بی تا.
14. -----، برنامه سعادت، ترجمه: سید محمدباقر گلپایگانی، بی جا، نشر مکتبه المرتضویه، بی تا.
15. شافعی، ابویوسف، عقد الدرر، قاهره، عالم الفکر، چاپ اول، 1399 هـ - ق.
16. شافعی، محمد بن طلحه، مطالب السنول، بیروت، مؤسسه البلاغ، چاپ اول، 1419 هـ - ق.
17. شیبانی، احمد بن حنبل، مسند احمد، بیروت، دارالفکر، بی تا.
18. شیخ صدوق، امالی، بیروت، اعلامی، بی تا.
19. -----، عیون اخبار الرضا، نجف، مطبعه الحیدریه، 1390 هـ - ق.
20. -----، کمال الدین، ترجمه: منصور پهلوان، قم، انتشارات مسجد جمکران، چاپ سوم، 1384.

21. -----، کمال الدین، قم، دارالکتب الاسلامیه، 1395 هـ - ق.

22. شیخ طوسی، امالی، قم، دارالثقافه، 1414 هـ - ق.

23. شیخ مفید، الاختصاص، تحقیق: علی اکبر غفاری، قم، جامعه مدرسین، چاپ هفتم، 1425 هـ - ق.

24. صافی گلپایگانی، لطف الله، منتخب الأثر، قم، مؤسسه حضرت معصومه علیها السلام، چاپ اول، 1419 هـ - ق.

ص: 66

25. صدر، سید محمد، تاریخ مابعد الظهور، بیروت، دارالتعارف، 1412 هـ - ق.
26. صفار، محمد بن حسن، بصائر الدرجات، قم، کتاب خانه آیت الله مرعشی نجفی، 1404 هـ - ق.
27. طبرسی ابی منصور، الاحتجاج، قم، اسوه، چاپ ششم، 1425 هـ - ق.
28. طبرسی، مجمع البیان، تهران، ناصر خسرو، چاپ پنجم، 1376.
29. طبری، محمد بن جریر، دلائل الامامه، نجف، مطبعه الحیدریه، بی تا.
30. طیالسی، سلیمان بن داوود، مسند طیالسی، بیروت، دارالمصرفه، بی تا.
31. طوسی، الغیبه، قم، مؤسسه المعارف الاسلامیه، 1425 هـ - ق.
32. عمیدی، ثامر، در انتظار ققنوس، قم، مؤسسه امام خمینی رحمه الله، چاپ چهارم، 1384.
33. قمی، علی بن محمد خزار، کفایه الأثر، قم، انتشارات بیدار، 1401 هـ - ق.
34. قندوزی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده، قم، منشورات رضی، چاپ اول، بی تا.
35. کامل سلیمان، روزگار رهایی (ترجمه یوم الخلاص)، ترجمه: علی اکبر مهدی پور، تهران، نشر آفاق، چاپ چهارم، 1381.
36. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، بیروت، دارالاضواء، چاپ سوم، 1405 هـ - ق.
37. متقی هندی، کنز العمال، مؤسسه الرساله، بیروت، بی تا.
38. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، مؤسسه الوفا، بیروت، 1404 هـ - ق.
39. -----، مهدی موعود، قم، انتشارات مسجد جمکران، چاپ چهارم، 1381.
40. معجم احادیث الامام مهدی (عج)، تألیف و نشر مؤسسه المعارف الاسلامیه، چاپ اول، 1411 هـ - ق.
41. میرلوحی، کفایه المهدی، قم، انتشارات دارالتفسیر، چاپ اول، 1384.
42. میلانی، محمد هادی، قادتنا کیف نعرفهم، قم، تحقیق و نشر مؤسسه آل البیت، چاپ اول، 1415 هـ - ق.
43. نعمانی، محمد بن ابراهیم، الغیبه، تهران، مکتبه الصدوق، 1397 هـ - ق.
44. نیشابوری، مسلم، صحیح مسلم، بی نا، چاپ مصر، 1384.
45. هیشمی، مجمع الزوائد، بیروت، دارالکتاب، بی تا.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

